

HRVATSKI VOJNIK

Broj 85. Godina III. 12. svibnja 2006. www.hrvatski-vojn timer.hr BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

RAZGOVOR Vlatko Cvrtila,
savjetnik Predsjednika RH za obranu

Hrvatski put - put integracija, dobrosusjedskih odnosa i zajedničkog djelovanja

XIV. kolo nagradne
pitalice
str. 28

NAPULJ

Ruska fregata u NATO-ojoj operaciji

Iako su ruski ratni brodovi već sudjelovali u više vježbi koje su uključivale i brodove NATO-a, fregata Pitlivij bit će prvi brod koji će u sklopu operacije Active Endeavor na neki način biti izravno dio NATO-ove akcije. Podsjetimo, riječ je o antiterorističkoj operaciji kojom se nadziru vode Mediterana. Pitlivij, koji je već isplovio iz svoje baze u Sevastopolju, u početku će mjesec dana vježbati s NATO-ovim plovilima, da bi potom postao punopravna jedinica sredozemne operacije.

ŽENEVA

Tragedija pokreće lavinu?

Poznati slučaj ubojstva švicarske skijaške zvijezde Corinne Rey-Bellet (na slici) i njezinog brata, te kasnijeg samoubojstva ubojice, Corinninog supruga, u Švicarskoj je pokrenuo i neka preispitivanja. Naime, pod javnu kritiku došla je tradicija koja omogućava vojnoj pričuvni, kao i umirovljenim vojnicima, da kod kuće drže oružje i streljivo, kako bi odmah mogli reagirati u slučaju da zemlja bude napadnuta. Upravo je ubojica Gerold Stadler (37) bio pričuvni satnik švicarske vojske, a ubojstva i samoubojstvo je počinio službenim pištoljem. Računa se da je u rukama švicarskih pričuvnika oko 231 000 poluautomatskih pušaka, te 51 600 pištolja. Bivši vojnici drže bar još 200 000 primjeraka vatrenog oružja.

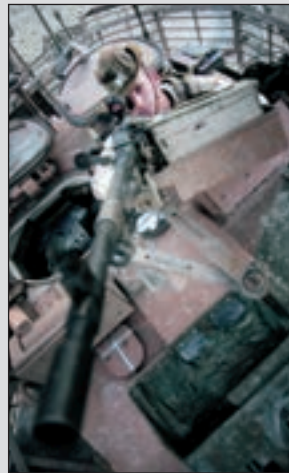
CARACAS

Havarija kod Maiquetie

Nakon što su spasilačke skupine u nedjelju, 7. svibnja, pronašle olupine venezuelskog vojnog aviona, potvrđeno je da su četvorica putnika poginuli, dok je jedan preživio i odvezen je u bolnicu. U primljenim priopćenjima nije objavljen identitet poginulih, svih redom djelatnih vojnih osoba, niti tip havarijanog zrakoplova, a ni uzrok nesreće. Tek se zna da je mjesto nesreće bilo u blizini zračne luke Maiquetia (na slici), oko 30 kilometara sjeverno od metropole Caracasa.

CANBERRA

MoD AU

Nova rotacija

U trećoj rotaciji svojih trupa koje djeluju u Iraku, Australija će na šestomjesečnu službu poslati 470 vojnika. Osiguravat će japanske neborbene snage koje sudjeluju u obnovi iračkog južnog grada Samawah. Također, pomagat će i u uvježbavanju iračkih vojnika. Ukoliko Japanci, prema najavama, uskoro napuste Irak, australske postrojbe bit će razmještene "u svrhu podrške iračkoj sigurnosti i demokraciji". Trenutačno se u australskoj bazi Camp Smitty izvan Samawah nalazi jednak (470) broj vojnika. Prva rotacija obavljena je u svibnju, a druga krajem prošle godine.

SEUL

Vojni sud za demonstrante?

Južnokorejski ministar obrane Yoon Kwang-ung najavio je buduće pokretanje postupaka pred vojnim sudom za sve one koji neovlašteno, uglavnom zbog demonstracija, ulaze u područje američke vojne baze Camp Humphreys. Inicijativa je pokrenuta jer je lokalni civilni sud uhitio samo 10 demonstranata od ukupno 37 za koje su uhićenje tražili javni tužitelji. Oko područja u kojem je smještena baza i koje će predstavljati novi stožer za oko 30 000 američkih vojnika u Koreji postavljena je bodljikava žica.

KANDAHAR

Nizozemci i Apachei

U idućih nekoliko tjedana u afganistanski će grad Tirin Kot, prijestolnicu regije Uruzgan, u sklopu međunarodne misije stići dodatnih 1200 nizozemskih vojnika. Njihov raz-

mještaj štitić će šest helikoptera nizozemske vojske Apache, čija je baza zasad u južnom gradu Kandaharu. Nakon toga, letjelice će štitići ophodnje koje će se kretati teškim brdskim terenom Uruzgana, na kojem još ima talibanskih pobunjenika. Zapovjednik eskadrole pukovnik Coos Duinhof uvjeren je u korisnost i učinkovitost svojih helikoptera, bez obzira na to što se ta vrsta letjelica u Afganistanu pokazala ranjivom u rusko-afganistanskom ratu.

TJEDNIK MINISTARSTVA OBRANE

HRVATSKI VOJNIK

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović

(zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić

(vesna.pintaric@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:

Toma Vlašić (toma.vlastic@morh.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić

(mario.galic@morh.hr)

Urednici rubrika: Marija Alvir

(marija.alvir@morh.hr), Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Novinari: Leida Parlov, Milenka Pervan Stipić

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)

(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 4568-041

Redaktor: Danica Pajić

Lektor: Lidija Bogišić

Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 4568-699;

fax: 4551-852

Pretpлата:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informira-

nje), devizni račun u Zagrebačkoj banci

30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:

Služba za odnose s javnošću i informiranje),

žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj

165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pret-

platnike da nakon uplate kopiju uplatnice

pošalju na adresu TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

AKD Tisak:

AKD Agencija za komercijalnu

djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.

252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojn timer.hr>E-mail: [hrvojn timer@morh.hr](mailto:hrvojnik@morh.hr)

Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2006.Novinarski priloz objavljivi u Hrvatskom vojniku uz
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

Vlatko Cvrtila, savjetnik Predsjednika RH za obranu

Članstvo u NATO savezu jaka je poruka o stabilnosti jedne države i njezinoj spremnosti za zajedničko djelovanje s drugim državama koje dijele iste vrijednosti. Ono znači dobivanje novih jamstava koja nisu samo sigurnosna, već politička i gospodarska...

Strana 4

Izobrazba 5. naraštaja u Časničkoj školi

Posebnost naraštaja je u tome što prvi put zajedno istu obuku za prvi časnički čin prolaze kandidati dočasnici iz sustava i kandidati iz civilstva koji imaju završen fakultet i primljeni su u MORH preko natječaja. Kako je to ujedno i neka vrsta pilot-projekta u izobrazbi na toj razini, razgovarali smo s nekolicinom najistaknutijih polaznika

Strana 12

Dobrotvorni bal za Udrugu "Mi"

Klub vojnih izaslanika organizirao je, drugu godinu zaredom, dobrotvorni bal, a sva prikupljena sredstva s ovogodišnjeg bala donirana su za dogradnju rekreacijsko - rehabilitacijskog centra za djecu i osobe s posebnim potrebama Udruge "Mi" iz Požege

Strana 14

Kako funkcionira NATO

Vrlo se često u javnosti i u medijima načela funkcioniranja NATO-a nekorektno tumače. Treba znati da NATO nije nadnacionalna organizacija poput UN-a ili OESS-a. NATO je politička organizacija samostalnih demokratskih nacija s jezgrom vojnih sposobnosti sadržanoj u NATO-ovoj zapovjednoj strukturi

Strana 20

Naslovnica snimio Tomislav BRANDT

Vlatko CVRILA

savjetnik Predsjednika RH
za obranu

- *realno je očekivati poziv 2008., a članstvo jednu - dvije godine nakon toga*
- *naše obveze i odgovornosti u Savezu neće se razlikovati od obveza drugih država*
- *članstvo u NATO-u znači dobivanje novih jamstava koja nisu samo sigurnosna, već i politička i gospodarska*

Hrvatski put - put integracija, dobrosusjedskih odnosa i zajedničkog djelovanja

Članstvo u NATO savezu jaka je poruka o stabilnosti jedne države i njezinoj spremnosti za zajedničko djelovanje s drugim državama koje dijele iste vrijednosti. Ono znači dobivanje novih jamstava koja nisu samo sigurnosna, već politička i gospodarska. Članstvo sa sobom nosi priliku sudjelovanja u odlučivanju o budućnosti europske sigurnosti i kreiranju strateških odluka kojima Savez nastoji svojim članicama i partnerima osigurati stabilnu i sigurnu budućnost

Mario GALIĆ
snimio Tomislav BRANDT

Naša je vojska pobjednička i bilo bi vrlo neodgovorno zapustiti njezinu modernizaciju i razvoj, a članstvo u Savezu omogućava da se ti procesi odvijaju u skladu s nacionalnim prioritetima i kroz transparentan proces

Iako je hrvatska javnost uglavnom zabavljena pitanjima ulaska u Europsku uniju, paralelno s tim procesom ide i proces približavanja NATO savezu. O najvažnijim političkim i vojnim aspektima ulaska u NATO razgovarali smo s Vlatkom Cvrtilom, predsjednikovim savjetnikom za obranu i profesorom na Fakultetu političkih znanosti.

NATO je osnovan da bi demokratsku Europu obranio od "komunističke opasnosti". Koja je nova uloga NATO saveza nakon što je ta opasnost nestala?

Početak 90-ih donio je velike strateške promjene u Europi. Na Istoku se raspao totalitarni komunistički poredak, a zajedno s njim i sve organizacije koje su okupljale komunističke države. U to se vrijeme postavilo i pitanje budućnosti NATO-a, u kontekstu nestanka velike vojne i političke opasnosti s Istoka. NATO je vrlo brzo promijenio svoju hladnoratovsku strategiju i u svoje djelovanje uveo nove zadatke koje su bile usmjerene prema izgradnji part-

nerstva i kooperativne sigurnosti na europskom prostoru. Najviše uspjeha u prvim godinama NATO je imao na području razvoja partnerstva, i to upravo s državama koje su samo koju godinu prije bile s druge strane crte razdvajanja. Sredinom 90-ih Savez počinje istodobno razvijati zadatke pomoći bivšim totalitarnim sustavima u tranziciji i transformaciji oružanih snaga i obrambenih sustava, te zadatke borbene potpore mirovnim snagama na prostoru bivše Jugoslavije. Strategija NATO-a donesena 1999. godine postavila je nove okvire djelovanja u kojima se Savez pojavljuje kao glavni promotor "inkluzivne" sigurnosti, što podrazumijeva izgradnju i širenje vrijednosti demokratskog političkog poretka kao preduvjeta dugoročne stabilnosti i sigurnosti prostora članica Saveza, ali i njihovih partnera. U posljednjih se nekoliko godina Savez usmjerava prema izgradnji onih sposobnosti koje mogu jamčiti uspješnu borbu protiv svih opasnosti s kojima se suočavaju članice i partneri.

Nakon najnovijeg proširenja NATO broji 26 država članica s više od 858 milijuna stanovnika. Što jedna tako velika sigurnosna organizacija može dobiti pristupanjem Hrvatske, koja nema niti pet milijuna stanovnika?

NATO je danas organizacija koja promovira sigurnost i stabilnost kroz izgradnju demokratskog političkog poretka i institucija. Suvremene su opasnosti takve da se države samostalno s njima teško mogu učinkovito suočavati. Kada su udružene, tada šanse za smanjivanje opasnosti rastu. Ukoliko u bližem okruženju imate državu u kojoj su demokratske institucije slabe i ne mogu kontrolirati unutarnji poredak, tada i susjedne države osjećaju posljedice. Stoga se članstvom u NATO-u širi prostor demokratske konsolidacije, stabilnosti i sigurnosti, kao i pozitivni utjecaji koje članice mogu imati na svoju bližu okolinu. Dakako, demokratski konsolidirane države mogu biti i izvan Saveza. Primjerice, u zapadnoj Europi postoji pet neutralnih država koje nisu članice Saveza, ali vrlo tijesno surađuju sa članicama NATO-a u izgradnji partnerstva kojeg je upravo taj Savez promovirao i podržava ga. Ali te su države svoju demokraciju davno konsolidirale. Tranzicijske države u drukčijoj su situaciji i njima partnerstvo i članstvo znači dodatna jamstva ujednačenog demokratskog razvoja. Republika Hrvatska za NATO je vrlo važna iz nekoliko razloga. Nabrojiti ću samo dva: prvo, iz zemlje primateljice međunarodne pomoći u relativno kratkom vremenu došla je u situaciju da može tu pomoć drugima pružati. Dakle, može preuzeti odgovornost za izgradnju demokratskog međunarodnog poretka zajedno s grupom od 26 važnih država. Drugo, mi se nalazimo u regiji u kojoj je Savez prisutan kao jamac stabilnosti na onim područjima koja još uvijek nose opasnost šire destabilizacije. Republika Hrvatska može biti važan čimbenik u naporima za dugotrajniju stabilizaciju regije.

Politički i vojni uvjeti

Zašto Hrvatskoj treba članstvo u NATO savezu?

Republika Hrvatska nalazi se u regiji u kojoj nisu dovršeni procesi teritorijalne i političke stabilizacije i u kojoj još uvijek postoji opravdana zabrinutost od mogućeg novog nasilja. Vlastitim smo naporima prevladali "kulturu ovisnosti" o međunarodnoj pomoći i sada smo u situaciji pomoći drugima u regiji da krenu našim putem. A to je put europskih integracija, dobrosusjedskih odnosa, suradnje

i zajedničkog djelovanja na sprječavanju svih opasnosti s kojima se suočavamo. Iz različitih razloga još uvijek postoje zapreke za veći samostalni utjecaj Republike Hrvatske na jačanje integracijskih procesa i vrijednosti euroatlantskog poretka u regiji. Naš je interes da nas regija prati na putu prema članstvu u Europskoj uniji i NATO-u. Te procese u regiji možemo mnogo jače promovirati ako smo članica tih asocijacija. Osim toga, članstvo u Savezu jaka je poruka o stabilnosti jedne države i njezinoj spremnosti za zajedničko djelovanje s drugim državama koje dijele iste vrijednosti. Nadalje, članstvo znači dobivanje novih jamstava koja nisu samo sigurnosna, već politička i gospodarska. Članstvo sa sobom nosi priliku sudjelovanja u odlučivanju o budućnosti europske sigurnosti, odnosno sudjelovanja u kreiranju strateških odluka kojima Savez nastoji svojim članicama i partnerima osigurati stabilnu i sigurnu budućnost.

Koji su politički uvjeti za ulazak u NATO savez?

Politički uvjeti za članstvo u NATO savezu ne razlikuje se od onih uvjeta koje država mora ispuniti za članstvo u Europskoj uniji. Uvjeti predstavljaju vrijednosti na kojima je izgrađen demokratski poredak i koje su zapisane u svakom ustavu demokratskih država. No, nije ih dovoljno "imati" u ustavu ili zapisane u zakonima i deklaracijama, već je važno te vrijednosti svaki dan aktivno promovirati i poštivati. Dakle, od država se očekuje stabilna i konsolidirana demokracija, učinkovite demokratske institucije, poštivanje ljudskih i manjinskih prava, pravna država, itd.

Koji su vojni uvjeti za ulazak?

Od država se očekuje da imaju izgrađene demokratske civilno-vojne odnose, da imaju jasan i učinkovit sustav upravlja-

Vlastitim smo naporima prevladali "kulturu ovisnosti" o međunarodnoj pomoći i sada smo u situaciji pomoći drugima u regiji da krenu našim putem. A to je put europskih integracija, dobrosusjedskih odnosa, suradnje i zajedničkog djelovanja na sprječavanju svih opasnosti s kojima se suočavamo

nja krizama, kao i oružane snage sposobne i spremne izvršavati tri grupe zadaća: obrana nacionalnog teritorija, pomoć civilnom stanovništvu u katastrofama, te sudjelovanje u međunarodnim misijama. Također se očekuje unutarnja uređenost obrambenog sustava, što podrazumijeva transparentnost, posebice u trošenju sredstava, jasan sustav upravljanja ljudskim resursima, visoki standard života i rada vojnika, dočasnika i časnika, opremljenost modernim naoružanjem i vojnom opremom, itd. Želim istaknuti i to kako je ipak, ako već govorimo o uvjetima, najvažnija politička volja državnog vodstva da ispuni taj cilj, kao i podrška građana za participaciju u članstvu. Bez toga je svaki razgovor o članstvu promašen.

Realno očekivanje poziva 2008.

Pri posjetima visokih NATO dužnosnika, kakav je bio i gospodina Alessandra Minuta-Rizza, stječe se dojam kako Savez od Hrvatske ne traži ništa, ni povećanje izdvajanja za obranu ni slanje hrvatskih vojnika u ratove u Irak ili negdje drugdje. Koje će biti hrvatske obveze kada uđe u Savez?

Svako članstvo podrazumijeva dobrovoljni pristanak na pravila ponašanja koja vrijede u članstvu. Naše obveze i odgovornosti u Savezu neće se razlikovati od obveza drugih država. Želim istaknuti kako je NATO organizacija suverenih država koja je osnovana na temelju Povelje UN-a. Od svake se države očekuje sudjelovanje u poslovima Saveza, ali samo u okvirima sposobnosti i kapaciteta kojima nacionalne države raspolažu. Savez neće, niti je to činio do sada, od država tražiti nešto što bi prelazilo njihove mogućnosti, jer bi time mogao ugroziti gospodarski razvoj, pa čak izazvati i određenu političku nestabilnost. U takve se avanture Savez ne upušta. Savez djeluje na temelju konsenzusa i daje preporuke, ali ne daje zapovijedi koje bi bile protivne volji njihovih članica. Danas u operacijama u Iraku sudjeluje tek polovica članica. Mađarska je tamo imala svoju postrojbu, od-

Savez neće, niti je to činio do sada, od država tražiti nešto što bi prelazilo njihove mogućnosti, jer bi time mogao ugroziti gospodarski razvoj, pa čak izazvati i određenu političku nestabilnost. Savez djeluje na temelju konsenzusa i daje preporuke, ali ne daje zapovijedi koje bi bile protivne volji njihovih članica

lučila ju je povući i nije joj se ništa dogodilo. Recimo i to kako članice Saveza u Iraku djeluju u sklopu operacije pomoći novoj iračkoj vlasti koju je odobrilo Vijeće sigurnosti UN-a. Dakle, nisu tamo otišle jer im je to netko zapovjedio, već su otišle vlastitom voljom. Isti je slučaj s Afganistanom i drugim operacijama koje NATO predvodi. Velika je zabluda gledati na NATO kao jednu golemu vojnu postrojbu koja ništa drugo ne radi već ratuje i sudjeluje u ratnim operacijama u svijetu. Važno je reći i ovo: položaj i pozicija države u bilo kakvom Savezu najviše ovisi o sposobnosti nacionalnih vlada da zaštite interese vlastite zajednice. Samo se tako mogu izbjeći diktati koji uvijek postoje u međunarodnoj zajednici, bili mi ili ne u članstvu.

Postoje li procjene koliko će nas ulazak u NATO savez koštati?

Ne, ne postoje procjene, barem ne službene u Republici Hrvatskoj. Smatram da bi ih svakako trebali imati i javnosti ponuditi na uvid. O troškovima za sada možemo govoriti na temelju iskustava novih članica NATO-a. Izdvajanja za oružane snage usmjeravaju se prema modernizaciji i opremanju, kao i prema podizanju životnih i radnih uvjeta vojnika, dočasnika i časnika. No, i bez ulaska u NATO savez mi moramo izdvojiti sredstva za modernizaciju i viši standard naših oružanih snaga. Naša je vojska pobjednička i bilo bi vrlo neodgovorno zapustiti njezinu modernizaciju i

razvoj, a članstvo u Savezu omogućava da se ti procesi odvijaju u skladu s nacionalnim prioritetima i kroz transparentan proces. Samo tako naše oružane snage mogu zadržati visoku razinu motivacije za obranu naših vrijednosti, nacionalnog identiteta, kao i motivaciju za zajedničko djelovanje s drugim vojskama na očuvanju mira i stabilnosti.

Koji je, po Vašoj procjeni, realan rok do kojeg bi Hrvatska mogla ući u NATO savez?

Novo proširenje za sada nije prioritet NATO saveza, barem ne ove godine. No, želim reći da bi članice trebale uzeti u obzir kako tri kandidata - Makedonija, Albanija i Hrvatska dolaze iz regije koja je prošla kroz rat i kako su sve tri imale neku vrstu konflikta na svome teritoriju: od unutarnjih nemira do izravne agresije. Demokratska tranzicija u tim državama ipak se suočava s većim zaprekama od onih s kojima su se suočavale druge tranzicijske države, danas članice Saveza. Prema tome, ne bi valjalo unedogled odgadati poziv za članstvo i najbolje bi bilo uputiti im poziv već ove godine. Sudeći po sadašnjim procesima unutar Saveza i stavovima članica, realno je očekivati poziv 2008. godine, a članstvo godinu ili dvije nakon toga. ■

Izaslanstvo MORH-a na konferenciji u Berlinu

Pozdravljena hrvatska konstruktivna politika

“Bilo mi je zadovoljstvo što sam nazočio sastanku na kojemu se Hrvatska ne tretira kao dio problema jugoistočne Europe. Pozdravljena je naša konstruktivna politika kojom želimo objektivno, neutralno i konstruktivno pripomoći tako da izmjenjujemo naša iskustva”, istaknuo je državni tajnik Mate Raboteg

“**B**uduća uloga NATO-a i EU-a u jugoistočnoj Europi” bila je tema velike međunarodne konferencije koja se u organizaciji Marshall Centra od 2. do 5. svibnja održavala u Berlinu. U hrvatskom izaslanstvu koje je sudjelovalo na konferenciji bili su državni tajnik MORH-a Mate Raboteg te saborski zastupnici dr. Krešimir Čosić i Gordana Jandroković. Kako bi doznali nešto više o tom važnom skupu na kojem su uz Hrvatsku sudjelovale Albanija, Makedonija, Slovenija, Srbija i Crna Gora, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Rumunjska, Moldavija, Turska, Češka, Njemačka i SAD, porazgovarali smo s državnim tajnikom Matom Rabotegom.

snimio T. BRANDT

“Bilo mi je zadovoljstvo što sam nazočio sastanku na kojemu se Hrvatska ne tretira kao dio problema jugoistočne Europe. Pozdravljena je naša konstruktivna politika kojom želimo objektivno, neutralno i konstruktivno pripomoći tako da izmjenjujemo naša iskustva iz pregovaračkog procesa s Europskom unijom, a isto tako iskustva iz akcijskog plana za članstvo u NATO-u”, rekao je Raboteg. Tijekom trodnevnog zasjedanja o trenutnom stanju i progresu reformskih aktivnosti u jugoistočnoj Europi i o trenutačnoj ulozi NATO-a i EU-a raspravljalo se na panelnim zasjedanjima i u radnim skupinama. Prema

riječima državnog tajnika zaključci s naše radne skupine bili su u dobroj mjeri na tragu rasprava koje su se vodile na velikim panelnim raspravama, a uz to i sve ostale radne skupine koje su odvojeno radile praktično su donijele slične zaključke, što je pokazalo da predstavnici različitih ze-

malja zapravo slično razmišljaju a to ulijeva optimizam. Prema Rabotegovim riječima, u radnoj grupi u kojoj je sudjelovala Hrvatska identificirana su tri glavna izazova koji se postavljaju pred jugoistočnu Europu, a to su potreba za daljnjim jačanjem demokracije, brži ekonomski razvoj i sigurnosni izazov. Zaključeno je da se moraju razvijati samoodržive demokratske institucije, te da se moraju promicati manjinska prava i vladavina zakona. “Ekonomski razvoj”, kaže Raboteg, “podrazumijeva nastavak privatizacije, bolju regionalnu kooperaciju i što više stranih investicija”. Kao glavni sigurnosni izazovi istaknuti su organizirani kriminal i korupcija, sigurnost granica, poboljšanje vladavine zakona i borba protiv terorizma. Državni tajnik je rekao kako je zaključeno da bi buduća uloga NATO-a u jugoistočnoj Europi bila promicati međusobnu vojnu suradnju, ali i pružati perspektivu članstva svim ostalim zemljama, potičući ih na suradnju sa samom organizacijom. Uz to zaključeno je da se obrambene reforme trebaju provoditi kao sastavni dio institucionalnih reformi, pri čemu se prije svega misli na preoblikovanje velikih obrambenih struktura na primjerene, manje, modernije i opremljenije oružane snage. Istaknuto je da će prihvaćanje NATO standarda pojačati civilnu kontrolu vojnoga i sigurnosnoga sustava, te kako priključenje NATO-u znači prihvaćanje kolektivne obrane, što u slučaju jugoistočne Europe svako znači smanjenje obrambenih troškova. Kad je riječ o EU-u, Raboteg je rekao kako je zaključeno da treba nastaviti s proširenjem bez kašnjenja, te da će se napredak svake zemlje mjeriti na osnovi njezinih vlastitih zasluga. Utvrđeno je i da bi trebalo više raditi na promicanju standarda Europske unije u svakoj zemlji, te da treba mnogo više raditi na odgoju nove generacije mladih političara, a to je moguće samo poboljšanjem obrazovnog sustava.

L. PARLOV

Ministar Rončević u Estoniji

Izaslanstvo Ministarstva obrane RH na čelu s ministrom Berislavom Rončevićem od 7. do 9. svibnja boravilo je u službenom posjetu Republici Estoniji. Tijekom boravka, hrvatsko se izaslanstvo u Saboru Republike Estonije u Tallinu sastalo s predsjednikom saborskog Odbora za obranu Toivom Tootsenom, a u Ministarstvu obrane održan je bilateralni sastanak o zaključcima brijunskog sastanka, integraciji u NATO te bilateralnoj suradnji između Republike Hrvatske i Estonije. Nakon sastanka, ministar Rončević i ministar obrane Republike Estonije Jurgen Ligi potpisali su Memorandum o suglasnosti između dvaju ministarstava obrane o suradnji na području obrane.

M.P.S.

Prigodno obilježen Dan pobjede

U Batini i Vukovaru odana počast poginulim vojnicima Crvene armije

Na Dan pobjede, 9. svibnja, polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća u Batini i Vukovaru odana je počast vojnicima III. ukrajinskog fronta Crvene armije poginulima u II. svj. ratu.

Tim su se povodom u Batini, kao i svake godine na taj dan, okupili predstavnici državnih i županijskih vlasti, veleposlanici Ruske Federacije i Ukrajine te Srbije i Crne Gore, a u ime Predsjednika RH žrtvama Batinske bitke počast je odao zapovjednik 3. korpusa HKoV-a brigadni general Zvonko Peternel. Batinska je bitka jedna od najtežih tijekom II. svj. rata u ovom dijelu Europe - u zajedničkoj akciji postrojbi III. ukrajinskog fronta Crvene armije i Glavnog štaba narodnooslobodilačke vojske te partizanskih odreda Vojvodine, a u sastavu velike operacije za oslobađanje južne Mađarske i Budimpešte, nakon višednevnih borbi od 11. do 22. studenoga 1944. prebačene su sovjetske i jugoslavenske postrojbe s lijeve na desnu obalu Dunava, iz Bačke u Baranju, te je oslobođena

snimila Marija ALVIR

Batina koju su držale jake i dobro utvrđene njemačke snage. Cijela Baranja oslobođena je 29. studenoga, a u tim je borba poginulo više od 1500 pripadnika Crvene armije i 478 boraca 51. vojvodanske udarne divizije. Na mjestu najžešćih borbi (tzv. krvava kota 169) podignut je spomenik Crvenoj armiji u sklopu kojega je i zajednička grobnica s posmrtnim ostacima 1297 njezinih vojnika, a na tom se mjestu svake godine na Dan pobjede odaje počast batinskim žrtvama. U Vukovaru je, pak, na Novom groblju podignut spomenik kod zajedničke grobnice u kojoj su pohranjeni posmrtni ostaci 1027 bugarskih vojnika poginulih u II. svj. ratu, također u sklopu Crvene armije, te su i na tom mjestu položeni vijenci, a tim je činom ujedno završeno obilježavanje Dana bugarske vojske koji se slavi 6. svibnja, na blagdan sv. Georgija. Tom komemorativnom skupu nazočili su veleposlanici Bugarske u Zagrebu i Sarajevu te predstavnici Vojno-diplomatskog zbora u Hrvatskoj, kao i bugarski časnici u sastavu EUFOR-a, a s hrvatske strane vukovarski gradonačelnik Tomislav Šota te predstavnici MORH-a i OSRH-a, djelatnik SMVS-a Vedran Šešo i izaslanstvo 3. korpusa, brigadiri Stipan Šašlin i Tomislav Pucelj te Tomislav Gelo. Tom je prigodom bugarski vojni izaslanik pukovnik Dimitar Ovčarov izrazio zahvalnost hrvatskim oružanim snagama, napose 3. korpusu HKoV-a, za organizaciju i pripremu komemorativne ceremonije, kao i Poglavarstvu grada Vukovara uz čiju je pomoć i potporu obnovljen spomenik bugarskim žrtvama oštećen tijekom rata u Vukovaru 1991., a na njegov poziv okupljeni su obišli i Memorijalno groblje vukovarskih žrtava iz Domovinskog rata.

Memorijalno groblje vukovarskih žrtava iz Domovinskog rata.

M. ALVIR

Kada će djelatne vojne osobe imati jedinstvenu (do detalja) vojnu odoru?

Izgled vojnih odora je propisan Pravilnikom o vojnim odorama koji je donio ministar obrane na temelju članka 19. Odluke o vrstama odora u oružanim snagama predsjednika RH i vrhovnog zapovjednika OSRH. Na temelju Odluke o vrstama vojnih odora u OSRH u točki 7. se izriječkom navodi:

"Vojne odore se izrađuju u muškoj i ženskoj inačici, a njihov izgled je propisan Pravilnikom o vojnim odorama. Uz vojnu odoru moguće je nositi isključivo sastavne dijelove odore propisane Pravilnikom o vojnim odorama. Sve djelatne vojne osobe na temelju članka 57. Zakona o službi u OSRH čine stegovnu pogrešku ne pridržavajući se propisa o nošenju vojne odore, vojničkom izgledu i osobnoj higijeni".

Kako je regulirano stambeno zbrinjavanje djelatnih vojnih osoba?

Nema propisa kojim bi se reguliralo trajno stambeno zbrinjavanje djelatnih vojnih osoba. Na snazi je Pravilnik o korištenju i opremanju službenih stanova (NN. br. 106/O3) kojim se propisuje da se djelatnicima MO-a i OSRH-a, koji u mjestu službe nemaju riješeno stambeno pitanje, odnosno koji su prema Zakonu u OSRH premješteni po potrebi službe na određeno ustrojbeno mjesto izvan svog prebivališta, može dati na korištenje službeni stan dok obnašaju dužnost na koju su imenovani, odnosno premješteni, dakle na određeno vrijeme.

Kako regulirati vojnu obvezu u slučaju utvrđivanja privremene nesposobnosti?

U skladu s čl. 28 Zakona o obrani (NN. 33/O2 i 58/O2), osobu koja je ocijenjena kao nesposobna za vojnu obvezu može se uputiti na revizijski pregled radi provjere sposobnosti za vojnu obvezu, ako osoba nije navršila 45 godina. Zahtjev za revizijski pregled upućuje se u ured za obranu u kojem se vodite u evidenciji vojnih obveznika. Uz zahtjev obvezatno priložite nalaz liječnika specijaliste, ne stariji od šest mjeseci. Bit će vam odobren revizijski pregled u slučaju da je iz medicinske dokumentacije razvidno da je došlo do poboljšanja.

PERSONALNA I PRAVNA SLUŽBA MORH-a

Svoje upite možete slati na e-mail: hrvojn@morh.hr ili na fax: 01/ 4551- 852

Međunarodna konferencija o hrvatskom članstvu u EU u Zagrebu

Članstvo nije cilj nego preduvjet razvoja

“Pregovori nisu niti "trgovina" niti "lobiranje", ali niti tek prepisivanje, odnosno prevođenje europskog zakonodavstva. To je proces u kojem sami možda i prvi put pred javnosti moramo i imamo prigodu jasno definirati naše nacionalne interese”, istaknuo je predsjednik Mesić

—Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT—

Europsko ujedinjenje započeto prije 56 godina vizijom tadašnjeg francuskog ministra vanjskih poslova Roberta Schumana ne može biti dovršeno bez punopravnog članstva Hrvatske i ostalih zemalja europskog jugoistoka, rečeno je na međunarodnoj konferenciji “Hrvatska na putu ka punopravnom članstvu u Europskoj uniji: što

smo naučili i što nas očekuje”, a koja je povodom obilježavanja Dana Europe održana 9. svibnja u hotelu Westin u Zagrebu.

Tu veliku međunarodnu konferenciju o hrvatskom članstvu u Europskoj uniji organiziralo je izaslanstvo Europske komisije u Republici Hrvatskoj u suradnji s Institutom za međunarodne odnose i Trans European Policy Studies Association Bruxelles, a na njoj su sudjelovali i predsjednik RH Stjepan Mesić, premijer Ivo Sanader, te brojni visoki europski i hrvatski dužnosnici, bivši pregovarači iz država koje su u petom proširenju 2004. godine postale članice Europske unije te članovi akademske zajednice.

U pozdravnom govoru predsjednik RH Stjepan Mesić je istaknuo kako će se nastaviti zalagati za proces europskog ujedinjavanja. Istaknuo je i da pregovori nisu niti "trgovina" niti "lobiranje", ali niti tek prepisivanje, odnosno prevođenje europskog zakonodavstva. “To je proces u kojem sami možda i prvi put pred javnosti moramo i imamo prigodu jasno defi-

■ U pozdravnom govoru predsjednik RH Stjepan Mesić je istaknuo kako će se nastaviti zalagati za proces europskog ujedinjavanja

nirati naše nacionalne interese”, kazao je predsjednik Mesić te ustvrdio da su pregovori koji se vode u Bruxellesu bez reformi tek mrtvo slovo na papiru, te da reforme jednostavno moramo provesti mi sami. “Članstvo nije tek cilj nego preduvjet razvoja”, rekao je Predsjednik i istaknuo kako su nam u pregovorima partner europske države i europske institucije, ali je i neizmjerljivo važan partner i naša javnost.

Uz to što je konferencija ponudila odgovore na pitanja vezana uz stvarne posljedice petog proširenja Europske unije, jedan od njezinih ciljeva bio je predstaviti trenutačno stanje i glavne izazove i poteškoće u pregovaračkom procesu o pridruživanju Hrvatske Europskoj uniji. Ravnatelj Opće uprave Europske komisije za proširenje, pregovarač za Hrvatsku i Tursku Pierre Mirel, rekao je kako proširenjem Unija pozitivno odgovara na nove izazove, kako u novim zemljama članicama gospodarstva brže rastu te da niti jedna zemlja članica nije ulaskom u Uniju izgubila svoj kulturni identitet. Istaknuo je i

da sudbina Hrvatske ne ovisi o tome hoće li u Uniju ući godinu prije ili poslije, već da je bitna praktična primjena EU standarda u zemlji. “Pravila koja postoje u Uniji moraju biti hrvatska svakodnevica”, rekao je Mirel.

Na kraju konferencije, koja je protekla u pozitivnom ozračju, sudionici- ma se obratio predsjednik Vlade Ivo Sanader, koji se iz-

među ostalog osvrnuo i na posljednji krug proširenja Unije te je rekao da su njegovi rezultati posebice dojmljivi na području gospodarstva, i dodao kako je upravo to možda i najbolji argument u suočavanju s mnogim današnjim zazorima i brigama oko daljnje proširenja. “Europska unija se mora i dalje jačati i širiti. Hrvatska je svjesna da se za novo proširenje predstavljaju i nova složenija mjerila, čije ispunjenje će se i pomnije nadzirati. Hrvatska zbog toga nastoji u svakom segmentu svoje prilagodbe europskim standardima, u svakoj reformi svoje društvene strukture, na takve zahtjeve odgovoriti svojim najboljim mogućnostima. I upravo to nam daje odlučnost u zagovaranju načela individualnog procjenjivanja spremnosti svake pojedine države kandidatkinje za njezino učlanjenje u EU, te snagu i optimizam da ustrajemo na tom putu”, zaključio je premijer Sanader. Inače, u Hrvatskoj se već nekoliko godina raznim manifestacijama od 2. do 10. svibnja obilježava Europski tjedan, a upravo je ova konferencija bila njegovo središnje događanje. ■

Posjet New Delhiju

Vidjeti Delhi, njegovih 15-ak milijuna stanovnika, doživjeti Indiju u pravom smislu riječi, sigurno je nešto posebno...

Iz Indije Zlatko SUDIĆ

Danas će se konačno realizirati višemjesečni dogovor Nagliča, Liovića i Šare da posjete Čulara u Delhiju. Rano ujutro dio ekipe kreće iz Islamabada prema Jammu-u. Ovo je jedinstvena prilika da se posjete tako velik grad i ne smije se propustiti, bez obzira na to što je sada tamo vruće kao u paklu. Ipak, vidjeti Delhi, njegovih 15-ak milijuna stanovnika, doživjeti Indiju u pravom smislu riječi, sigurno je nešto posebno.

U hrvatskom veleposlanstvu

U Delhiju Čular spremno dočekuje ekipu, te im se ispričava što je vruće, ali nije važno, jer evo opet mnogo Hrvata na okupu na jednom mjestu. Dolazak u Čularov ured, koji izgleda više nego pristojno, bio je pravo olakšanje, jer klima radi kao podmazana. Čular je, inače, ovdje časnik za vezu s veleposlanstvima, te raznim vladinim i nevladinim organizacijama i kao takav predstavlja šefa misije ovdje u Delhiju. Posao izgleda zanimljiv i više podsjeća na diplomatski, u svakom slučaju daleko je od

promatračkog. Kako je naš domaćin ovdje više od šest mjeseci, grad poznaje više nego dobro pa točno zna kada i kamo ići, tako da je prva stvar koja je obavljena bilo razgledanje grada. A on je golem, ali s malo semafora i velikim kružnim tokovima tako da zastoja u prometu gotovo uopće nema.

O znamenitostima Delhija ne treba mnogo pričati jer su dobro poznate, zanimljivije je to da je ekipa posjetila hrvatsko veleposlanstvo, čiji su ih djelatnici srdačno dočekali jer im je bilo drago sresti nekoga našega ovdje, daleko u tuđini. Nakon turističkog obilaska krenusmo u *shopping*. Čular je samo rekao: Dečki, pripremite novce, ovdje se ima gdje potrošiti. Kako je rekao, to se i dogodilo, kupovalo se sve i svašta, i što treba i što ne treba, ali čovjek jednostavno nije mogao odoljeti.

Na kraju dana posjećen je sam jam koji je ovaj put organizirala udruga žena časnika indijske vojske, a dio prihoda bio je namijenjen u humanitarne

svrhe. Bilo je tako dobro da je sve ponovljeno i sljedeći dan.

Majstor za cjenkanje

Idući dan Čular je imao dogovorenu nogometnu utakmicu koja se održala u sklopu turnira na kojem sudjeluju brojna veleposlanstva i agencije koje se nalaze u Delhiju, a održavao se u američkom veleposlanstvu.

Dok Šare i Liović prate nogometnu utakmicu, naš prijatelj Naglič, po običaju, obilazi štandove kako bi opet nešto kupio. Unutar kompleksa jedna privatna tvrtka prodaje sportsku opremu bez poreza, što je za Nagliča kao naručeno. Nakon višesatnih pregovora oko cijene za tenisice i nakon dobivenog popusta, ipak nije mogao izdržati da ne upotrijebi svoju poznatu rečenicu: OK, *what about discount?* Oni koji ga poznaju znaju o čemu se radi, čovjek je jednostavno majstor za cjenkanje. Ali da ne ispadne da je *shopping* bio glavni događaj treba reći da smo posjetili neke znamenitosti od kojih treba posebice istaknuti novoizgrađeni hindu hram, koji je izgleda ponos ovoga grada, pa Indijska vrata, zgradu parlamenta, te neke tvrđave... Agra je ostavljena za neki drugi put, a sada sledi povratak u postaje, povratak u stvarnost... ■

Beduinska krv u žilama

Pitam se jesu li ovi ljudi nekad žurili i naučili da ih to nikamo nije dovelo pa su se sada vratili bivšem početku. O sebi znaju dosta i pamte dugo u povijest. Oči im se nekako posebno zasjele kad vam odgovore da pripadaju saharawi narodu, plemenu Hassanija...

Iz Zapadne Sahare Darko JURIC

Za život u pustinjском okruženju najvažnije je naučiti kako se obraniti od sunca i najfinije prašine, odnosno kako se na ta dva elementa naviknuti i povoljno ih ugraditi u svakidašnji život. Tragajući za svim i svačim, mom oku nisu mogla promaknuti nesvakidašnja rješenja za pravljenje sjene unutar objekata, a koje sam primijetio

ulice. Naime, beduinska krv u njihovim žilama govori im da je sva ova zemlja njihova i da oni hodaju kuda žele i prelaze ulicu tamo gdje im je volja tog trenutka. Isto važi i kada su u pitanju vulkanizeri, mehaničari ili bilo koji tip uličnih radionica. Vulkanizerski prostor je kolnička traka i nemaju potrebe parkirati na posebno mjesto kada je ulica dovoljno dobra za to. Postoji vulkanizer za vozila, drugi za motocikle i poseban za bicikle i kolica s pedalama. S obzirom na to koliko putuju i po kakvim terenima, svi spomenuti imaju pune ruke posla.

Sve što znam o tome kuda hodam je skromno. Pitam se jesu li ovi ljudi nekada žurili i naučili da ih to nikamo nije dovelo pa su se sada vratili bivšem početku. O sebi znaju dosta i pamte dugo u povijest. Oči im se nekako posebno zasjele kad vam odgovore da pripadaju Saharawi narodu, plemenu Hassanija. Vrlo brzo naučite razlikovati Saharawije od Marokanaca, bilo po tamnijoj boji kože i po izraženijim kostima lica ili načinu odijevanja. Saharawi odjeća je specifična i razlikuje se od prilike do prilike. Uglavnom je bijela boja nekada bila više za sveti dan petak, a modra i smeđa za druge dane. Ona svakodnevna, rekli bismo radna odjeća razlikuje se od prigodne i ipak je mnogo skromnija i podsjeća na odijevanje iz biblijskih vremena. Jednu večer smo prisustvovali priredbi na otvorenom koju su organizirali Hassanije kako bi pokazali običaje prošnje mlade. Uz jako policijsko osiguranje, amaterski prikaz bio nam je zanimljiv, a Cuki i ja bili smo još zanimljiviji njima, jer nam se to sviđelo.

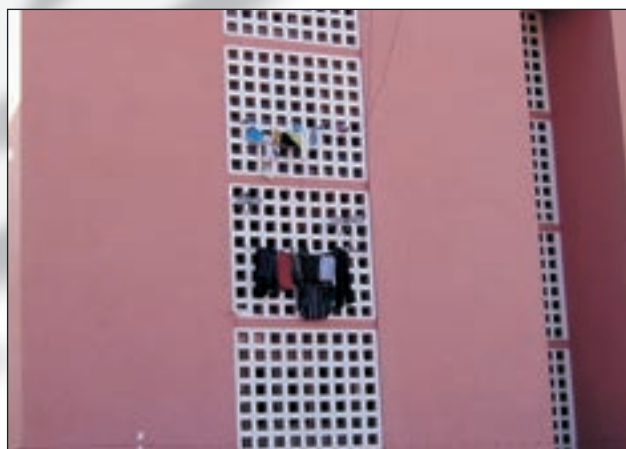
Očito da nekim njihovim susjedima i sugrađanima nije do ovakvih priredbi i svatko izvan plemena tko voli stare običaje izaziva nevjericu izvođača. ■

na nekoliko višekatnica uz glavne ulice. Oba primjera govore mi kako je riječ o jednom projektantu i nekome tko uživa povjerenje službene vlasti. Našao je on neka rješenja, ali je ostavio priliku i stanarima zgrada da nađu svoja rješenja za ono što im on nije predvidio u svom projektu. Naime, viseće zidane stijenke, u rasteru 17cm x 17cm, odlični su za uravnoteženu zaštitu od sunca, protok svježeg zraka i propuštanje dovoljno svjetla. No, kako te zgrade nemaju balkone, lođe, niti nešto slično, domaćice iz tih stanova stavljene su na muku kada žele osušiti svoje oprano rublje. Ono što one uspijevaju proturiti (a ne isprljati) kroz malene otvore, pravo je malo remek-djelo. Možete samo zamisliti koliku preciznost i pažljivost zahtijeva proturanje i vješanje mokrog rublja kroz malene otvore. To sigurno traje, ali srećom njihova životna filozofija kaže da imaju sve vrijeme ovoga svijeta.

Ulične radionice

Sloboda kretanja i stalni pokreti ostavili su trag u genetici žitelja Sahare, pa ne čudi i slobodni prelazak preko

Mehaničarska radionica na ulici

■ Umjetnost sušenja rublja

Izobrazba 5. naraštaja u Časničkoj školi

Dočasnici i civili na putu do časnika

Posebnost naraštaja je u tome što prvi put zajedno istu obuku za prvi časnički čin prolaze kandidati dočasnici iz sustava i kandidati iz civilstva koji imaju završen fakultet i primljeni su u MORH preko natječaja. Kako je to ujedno i neka vrsta pilot-projekta u izobrazbi na toj razini, posjetili smo Časničku školu i razgovarali s nekolicinom, u dosadašnjem tijeku školovanja, najistaknutijih polaznika

—Milenka PERVAN STIPIĆ—

U Časničkoj školi ZIO HKoV-a u vojarni "Petar Zrinski" u tijeku je šestomjesečna izobrazba 5. naraštaja temeljne časničke izobrazbe. Posebnost tog naraštaja je u tome što prvi put zajedno istu obuku za prvi časnički čin prolaze kandidati, dočasnici iz sustava i kandidati iz civilstva koji imaju završen fakultet i primljeni su u MORH preko natječaja. Od ukupno 194 polaznika, 111 ih je iz sustava OS-a, a 83 su iz civilstva (od toga su 53 žene). Kako je to ujedno i neka vrsta pilot-projekta u izobrazbi na toj razini, posjetili smo Časničku školu i razgovarali s nekolicinom, u dosadašnjem tijeku školova-

nja, najistaknutijih polaznika. Naši sugovornici bili su liječnica Linda Džanko Dragan, prof. socijalne pedagogije (defektologinja) Tajana Tolić te stožerni narednik Damir Miljković i nadnarednik Mladen Špiranac. Zanimalo nas je kakvi su njihovi dojmovi o takvom načinu izobrazbe te kako su se vojničkim uvjetima prilagodili kandidati iz civilstva, pogotovo naše sugovornice kojima je to novo iskustvo. Osim toga, zanimalo nas je i kako njihovi zapovjednici gledaju na takvu izobrazbu, brigadir Zvonimir Lulić, zapovjednik Časničke škole, te satnik Branko Plukavec, voditelj 5. naraštaja.

Liječnica Linda Džanko Dragan kaže da je već bila zaposlena u Domu zdravlja u Splitu kada se javila na MORH-ov natječaj za prijam kandidata za časnike. Imala je veliku motivaciju za takvu odluku jer voli vojsku, izazov i dokazivanje u vojnoj medicini a, uostalom, dolazi iz obitelji u kojoj su muški članovi bili sudionici Domovinskog rata. Za program nastave kaže da je težak, ali se može svladati uz svakodnevni maksimalni angažman. Za sebe kaže kako je već imala određene pretpostavke o tome kakav je vojnički život. Jedino joj obitelj nedostaje. Jako je zadovoljna kolegijalnošću koja vlada u skupini te

zaključuje kako najbolje uči od kolega koji su već dugo u vojsci. Profesora socijalne pedagogije Tajana Tolić pak smatra kako je glavni nedostatak u nastavi nesrazmjernost programa nastave s trajanjem školovanja. Naime, nastavni predmeti su iznimno obimni, a vrijeme od šest mjeseci je doista kratko da se to sve kvalitetno usvoji - kaže Tajana, te dodaje kako je nastavni program vrlo raznolik i pruža znanja iz mnogih područja - od temeljne vojne ili tzv. strojne obuke, poznavanje topografije, uigravanja u ulogu zapovjednika voda do posjeta raznim ustanovama (stručni dio nastave) koje se odnose na njezinu struku. I ona ističe kako je mnogo toga naučila od kolega, profesionalnih vojnika i kako uz njih lakše svladava temeljna vojnička znanja. Na upit je li zadovoljna smještajem u vojnim objektima odgovara kako je svjesna mnogih otegotnih okolnosti vojničkog standarda, ali da bi se moglo još štošta poboljšati, pogotovo što sve više žena ulazi u vojsku.

Radeći ovu reportažu osobito zadovoljstvo mi je bilo ponovno susresti stožernog narednika Damira Miljkovića, vrhunskog sportaša i uzornog vojnika, koji je, prema riječima brigadira Lulića, vojnik za primjer, jedan od najboljih polaznika 5. naraštaja. Miljković kaže da je iznimno motiviran kako zbog sadržaja koji mu se u nastavi nude, tako i zbog atmosfere koja vlada među polaznicima. "Ovdje ima mnogo vrlo obrazovanih ljudi", kaže Miljković. Tome dodaje i to da su polaznici iz civilstva uvelike oplemenili nastavni proces tako što se, primjerice, predavači pojedinih predmeta u pripremi nastave uvelike koriste znanjem polaznika iz civilstva, bilo da je riječ o profesorima povijesti, psiholozima ili pak inženjerima strojarstva. Osvrnuvši se na nedostatke u nastavi, Miljković kaže kako bi trebalo više poraditi na strojnoj obuci polaznika kako bi što bolje svladali ulogu zapovijedanja, kao i povećati satnicu tjelovježbe. I nadnarednik Mladen Špiranec, koji je već duže vrijeme u

sustavu, smatra kako je ideja o zajedničkoj izobrazbi izvršna, jer ih takav oblik izobrazbe priprema za kvalitetniji suživot u sustavu. Od nedostataka navodi kako su neke radnje u vojnoj obuci na jednoj strani nužne polaznicima iz civilstva, pogotovo ženama, a oni iz sustava već su ih prošli u Dočasničkoj školi. Isto tako smatra da bi trebalo modernizirati prostorije i uvesti što vi-

Zbog obimnosti satnice najmanje vremena ostane za radnje kojima se polaznike priprema za buduće zapovijedanje vodom, napominje brigadir Zvonimir Lulić, zapovjednik Časničke škole i dodaje kako će se taj nedostatak moći ispraviti tek u školovanju budućih naraštaja, kada će po novim smjernicama izobrazbe u OS-u, temeljna časnička izobrazba trajati jednu školsku godinu. U takvoj novoj izobrazbi mogli bi se uvesti i nastava engleskog jezika i etike, iako bi bilo najidealnije da i jedan od uvjeta izobrazbe kandidata za časnike, bar iz građanstva, bude poznavanje engleskog jezika, dodaje Lulić.

še informatičkih uređaja, uz internet-sobu koja već postoji. Voditelj naraštaja satnik Plukavec dijeli mišljenje polaznika glede prednosti i nedostataka takvog tipa izobrazbe te dodaje kako zbog obimnosti satnice najmanje vremena ostane za radnje kojima se polaznike priprema za buduće zapovijedanje vodom. S tom izjavom se slaže i brigadir Lulić i dodaje kako će taj nedostatak moći ispraviti tek u školovanju budućih naraštaja, kada će po novim smjernicama izobrazbe u OS-u, temeljna časnička izobrazba trajati jednu školsku godinu. U takvoj novoj izobrazbi mogli bi se uvesti i nastava engleskog jezika i etike, iako bi bilo najidealnije da i jedan od uvjeta izobrazbe kandidata za časnike, bar iz građanstva, bude poznavanje engleskog jezika, dodaje Lulić. Uz to tvrdi kako je izobrazba već dosad pokazala dobre rezultate, te da je uočljivi nedostatak kako bi pojedine skupine od 40 polaznika trebale činiti 10% pripadnika sustava a ostalo iz civilstva, a ne kao sada, pola - pola. S tom tvrdnjom su se složili i polaznici, pogotovo oni koji su već duže u sustavu. Možda će se takvi inputi moći ugraditi u školovanje idućeg naraštaja. Inače, u novi plan i program Časničke škole, koji je startao s ovim naraštajem, uveden je predmet zapovjednikova predavanja u trajanju od 10 sati. Na toj nastavi polaznike se upoznaje s NATO-om i preuzetim obvezama RH. Na našu primjedbu da se općenito u sustavu vojnog školovanja premalo pozornosti pridaje obuci temeljnih vojnih znanja i vještina, odnosno časničkom kodeksu (izgled odore u različitim situacijama, ponašanje u radnom okruženju i sl.), brigadir Lulić nam je rekao kako je svjestan tih nedostataka pa su stoga, iako je program nastave zgusnut, baš s ovim naraštajem, na ovoj razini, pojačali satnicu iz temeljnih vojnih znanja i vještina. Mi dodajemo, doista pohvalno, jer časnici su uvijek sublimate znanja, etičnosti i estetike, dakle zrcalo jedne vojske, općenito jedne države. ■

U organizaciji Kluba vojnih izaslanika u hotelu Westin

Dobrotvorni bal za Udrugu "Mi"

Klub vojnih izaslanika organizirao je, drugu godinu zaredom, dobrotvorni bal, a sva prikupljena sredstva s ovogodišnjeg bala donirana su za dogradnju rekreacijsko - rehabilitacijskog centra za djecu i osobe s posebnim potrebama Udruge "Mi" iz Požege

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

Otvarajući bal, ministar Rončević je istaknuo njegovu humanu komponentu, zahvalio se svima koji su se na bilo koji način uključili u organizaciju bala, osobito Klubu vojnih izaslanika koji su, kako je rekao, tom gestom dokazali da su naši iskreni prijatelji

koji način uključili u organizaciju bala, osobito Klubu vojnih izaslanika koji su, kako je rekao, tom gestom dokazali da su naši iskreni prijatelji. „Naše prijateljstvo traje već godinama, a ovakve humane inicijative nas dodatno povezuju“, rekao je ministar Rončević, te izrazio zadovoljstvo činjenicom da je ovo događanje postalo prepoznatljivo u Hrvatskoj. Ovu humanitarnu inicijativu poduprli su brojni sponzori i donatori, tijekom večeri organizirana je i tombola s vrijednim i atraktivnim nagradama, a u pribavljanje sredstava za dogradnju centra uključila se i Zrinska garda. Naime, svatko tko se htio slikati s "gardistima" trebao je platiti 20,00 kn, a zanimanje je bilo doista veliko. Cijeli taj humanitarni susret odvijao se uz nezaobilaznu glazbenu kulisu Orkestra Hrvatske vojske, kojemu je to bio još jedan u nizu doista briljantnih nastupa. Predsjednik Udruge "Mi" Tomislav Galović, koji je i sam bio časnik Hrvatske

U zagrebačkom hotelu Westin 5. svibnja održan je dobrotvorni bal Vojno-diplomatskog zbora. Ta hvalevrijedna humanitarna priredba, čiji je pokrovitelj bio ministar obrane Berislav Rončević, organizirana je kako bi se prikupila sredstva za dogradnju rekreacijsko-rehabilitacijskog centra za djecu i osobe s posebnim potrebama Udruge "Mi" iz Požege. Udruga "Mi" je udruga roditelja djece s posebnim potrebama, koja broji 120 obitelji iz Požeško-slavonske županije u kojima je jedno ili dvoje djece s posebnim potrebama. Uz ministra Rončevića i vojne izaslanike akreditirane u Republici Hrvatskoj na balu su, između ostalih, bili i državni tajnik MORH-a Mate Raboteg, pomoćnik ministra za obrambenu politiku Igor Pokaz, predstavnici Udruge "Mi" i njezin predsjednik Tomislav Galović.

A te se humanitarne gala večeri sve odvijalo po strogo utvrđenom protokolu, ali ne onom vojnom ili diplomatskom, već protokolu bala. U dvoranu su prvo dostojanstveno, u svečanim odorama, u pratnji supruga u svečanim plesnim haljinama, ušli vojni izaslanici, a potom je u pratnji supruge došao i ministar Rončević. Sponzorima i svima koji su se odazvali ovoj humanitarnoj akciji zahvalio se njemački vojni izaslanik pukovnik Wolfgang Schultz, koji je istaknuo kako je Klub vojnih izaslanika koji, spomenimo, u Zagrebu djeluje od 1994. godine, obilježavajući prije dvije godine svoju desetu obljetnicu zaključio kako svoje uobičajene aktivnosti mora proširiti, a upravo je ovaj humanitarni bal nešto što ne spada u njihove svakodnevne zadaće.

Otvarajući bal, ministar Rončević je istaknuo njegovu humanu komponentu, zahvalio se svima koji su se na bilo

vojske, nije skrivao zadovoljstvo što je prepoznat trud Udruge u izgradnji centra. "Sredstva prikupljena na ovom balu, kao i ona koja su prikupljena na nedavno održanom dobrotvornom koncertu Orkestra Hrvatske vojske i Orkestra njemačkog ratnog zrakoplovstva uvelike će nam pomoći", rekao je Galović, ali je i napomenuo kako posebice veseli to što su napore njih koji dolaze iz jednog malog mjesta prepoznali strani vojni izaslanici.

I na kraju, parafrazirajući poznatu izreku *dobro se dobrim vraća*, ne preostaje nam ništa drugo nego poželjeti da ova hvalevrijedna humanitarna akcija, koja je u potpunosti ispunila svoju svrhu, postane tradicionalna. ■

Ovu humanitarnu inicijativu poduprli su brojni sponzori i donatori, tijekom večeri organizirana je i tombola s vrijednim i atraktivnim nagradama

IPM HRM-a spasio češkog državljanina

Češki državljanin (61) koji je pri ronjenju teško nastradao, spašen je intervencijom ekipe za žurne intervencije i tretmanom u barokomori.

Oko 11,30 sati 7. svibnja za vrijeme obuke ronjenja na dubini od otprilike 40 metara, češki državljanin Aleksandrij Jandu doživio je ronilačku nezgodu zbog koje je pri izronu izgubio svijest. Hitno je prevezen u KB Split gdje je nakon pregleda odmah upućen na tretman u barokomoru Instituta pomorske medicine Hrvatske ratne mornarice. Službujući časnik IPM HRM-a brigadir dr. Nadan Petri za primio je poziv za pomoć i sazvaio ekipu za žurne intervencije. Češki državljanin je doveden u teškom stanju te je podvrgnut žurnom rekompresijskom liječenju po protokolu tablica 6 Američke ratne mornarice. Tretman su mu pružili djelatnici ekipe za žurne intervencije IPM HRM-a

u sastavu: satnik dr. Pavle Jovović, poručnik Andrija Polić i državni službenik Željko Šimunović. Nakon prvog tretmana pacijent se osjećao bolje te je vraćen u KB Split na daljnje liječenje. No, zbog naglog pogoršanja stanja, protokol je ponovljen. Nakon ponovljenog tretmana pacijentu se stanje stabiliziralo te je vraćen u KB Split na detaljnu dijagnostičku obradu i nastavak liječenja. Češki državljanin je indikativan po tome što je riječ o pacijentu starije životne dobi i kroničnom bolesniku koji boluje o inzulin ovisnom dijabetesu. „Ovo je prvi ovogodišnji slučaj liječenja žrtve ronilačke nesreće, a za njegov oporavak slijedi svakodnevni tretman liječenja u barokomori“, istaknuo je načelnik Odjela za podvodnu i hiperbaričnu medicinu IPM HRM-a, pukovnik dr. Hrvoje Stipančević. Po-

■ Načelnik Odjela za podvodnu i hiperbaričnu medicinu IPM HRM-a, pukovnik dr. Hrvoje Stipančević

morska nezgoda češkog ronioca dogodila se u području odgovornosti IPM HRM-a, koje obuhvaća primorje južno od Karlobaga, dok se nezgode koje se događaju sjevernije od Karlobaga tretiraju u Puli. Specifičnost djelatnika Odjela za podvodnu i hiperbaričnu medicinu koji opslužuju barokomoru u Institutu pomorske medicine HRM-a nije samo u stručnosti, već i u 24-satnoj raspoloživosti osoblja za žurne intervencije.

OJI

Dvostrana vježba na zemljištu u SBO-u

Posljednjeg tjedna travnja provedena je vježba s jednom satnijom iz 3. gardijske oklopno-mehanizirane brigade u Središtu za borbenu obuku.

Provjeravane su radnje i postupci vojnika i zapovjednika do razine zapovjednika satnije. Težište provjere bilo je na pripremi satnije za borbena djelovanja, a provodila se kroz provjeru svih radnji i postupaka u provedbi napadnih i obrambenih operacija. Poslije svakog ključnog događaja i oblika borbenog djelovanja provodile su se raščlambe na kojima su sudionici vježbe u otvorenoj diskusiji mogli sami utvrditi svoje propuste i kvalitetne postupke. Sve aktivnosti na zemljištu nadzirali su i njima upravljali djelatnici Središta za nadzor vježbe preko nadziratelja - motritelja na samom zemljištu. Pojačani vod iz sastava 1. gardijske brigade predstavljao je u vježbi protivničke snage. Nakon vježbe svu dokumenta-

ciju i sve postupke s pozitivnim i negativnim dostignućima bit će upućeni zapovjedniku 3. gombra kako bi stekao uvid u stupanj obučенosti satnije, a na osnovi toga mogao utvrditi težišta za plan i program obuke u idućem razdoblju.

Pretposljednog dana vježbe postrojbe na zemljištu posjetili su i zapovjednik HKoV-a general pukovnik Marijan Mareković, zapovjednik III. korpusa HKoV-a brigadni general Zvonko Peternel te zapovjednik ZIO-a HKoV-a brigadni general Josip Stojković.

OJI

Novi sat iz Breitlinga

ŠVICARSKA tvrtka Breitling, priznati proizvođač vrhunskih satova s posebnom orijentacijom na satove za zrakoplovce, nedavno je predstavila novi vrhunski pilotski sat Airwolf. Riječ je o multifunkcionalnom elektroničkom kronografu iz poznate linije Professional.

Airwolf je izrađen od kvalitetnog nehrđajućeg čelika, ima promjer od 43,5 mm i može se dobiti s remenčićem od kvalitetne kože, gume ili čelika. Za razliku od klasičnih kronografskih satova koji imaju dva ili tri manja analogna mehanizma, Airwolf ima dva digitalna zaslona. Tako je Breitling, najpoznatiji po kvalitetnim mehaničkim satovima, zakoračio u XXI. stoljeće. Satni mehanizam je Breitling Caliber 78, sa službenim kronometarskim certifikatom COSC-a, riječ je o kvarcnom

mehanizmu kojeg pokreće baterija. Staklo sata je safirno, otporno na grebanje i s posebnom obradom da se spriječi odbлесак.

Sat je vodonepropusan do 50 metara, ima štopericu, alarm, brojač zadanog vremena, kalendar i mogućnost prikazivanja dvije vremenske zone. Osvjetljenje na digitalnim zaslonima kompatibilno je s naočalama za noćno gledanje (NVG). To pokazuje kako su jedna od važnih ciljanih skupina korisnika Airwolfa jamačno i vojni piloti koji se često koriste NVG opremom.

Jedna od posebnosti Airwolfa je poklopac satnog mehanizma. Naime, dok je kod drugih satova to "sa-

mo" poklopac koji sprječava prodor vlage i prljavštine u osjetljivi satni mehanizam, Airwolf ima posebno dizajniran poklopac koji djeluje kao rezonantna komora. Ta je posebnost napravljena zato da se alarm i drugi zvučni signali čuju što bolje, osobito u uvjetima povećane ambijentalne buke, što je čest slučaj kod vojnih pilota.

M. PETROVIĆ

AUSTRALIJA će postati prva zemlja izvan SAD-a koja će se koristiti novim projektilima velikog dometa sa *stealth* obilježjima - *Joint Air-to-Surface Standoff Missile* (JASSM). JASSM će dodati veću mogućnost preživljavanja, te veću ubojitost floti F/A-18 koji će zamijeniti već zastarjele F-111 koji se povlače iz uporabe 2010. godine. Odbir tog projektila je samo nastavak projekta uvođenja *network-centric* mogućnosti djelovanja. AGM-158A JASSM, koji će se uvesti u uporabu 2009., ima domet 450 km. MESA

domet, a RAAF namjerava nabaviti veću bespilotnu letjelicu koja će moći nositi radar koji će označavati mete na zemlji. Te dvije platforme će dodatno povećati mogućnost preživljavanja F/A-18. To također znači da će se novi *stealth* zrakoplov F-35, koji bi se trebao naći u uporabi 2014., moći približiti cilju bez uključivanja svojeg radara prije lansiranja JASSM-a. Radar na Wedgetailu može otkriti metu veličine lovca na udaljenosti 360 km u zraku, a veličine patrolnog broda na udaljenosti 270 km na moru. Prednost ci-

Razvojni planovi RAAF-a

(*multi-purpose electronically scanned array*) radar koji se nalazi na novom Boeing 737 Wedgetail zrakoplovu za rano upozoravanje (AEW&C) ima još veći

jelog sustava je što prilikom djelovanja ostaje aktivan samo radar na Wedgetailu što, naravno, povećava nevidljivost borbenih zrakoplova. JASSM će imati podatkovnu vezu koja će omogućavati promjenu meta i nakon lansiranja. RAAF je također odabrao novi transportni zrakoplov, i to C-17A, koji je pobijedio u utrci sa Airbusom A400M, najviše zahvaljujući činjenici što će već prvi primjerak biti isporučen do Božića ove godine. C-17A je prvi transportni zrakoplov velikog dometa u sastavu RAAF-a, te će služiti servisiranju sve većeg prekomorskog angažiranja australskih trupa. U proteklom razdoblju su nabavljeni i novi Airbus A330 tankeri koji omogućuju djelovanje flote borbenih aviona bilo gdje u Aziji. Službena Jakarta upozorava da nabava tih novih sredstava može potaknuti regionalnu utrku u naoružanju, no dužnosnici australskog ministarstva obrane tvrde da je nabavka JASSM-a samo jeftiniji način zamjene F-111.

B. BARTOLUCI

Oklopni kamion

AMERIČKI istraživački laboratorij Lawrence Livermore National Laboratory razvio je na temelju iskustava iz Vijetnamskog rata, oklopno vozilo nazvano *gun truck*. Riječ je ustvari o standardnom pettonsom taktičkom kamionu oklopljenom i prilagođenom da bude mobilna oružana platforma. Namjena vozila je pratnja logističkih konvoja, i što je još važnije, pružanje pomoći napadnutom konvoju i odbijanje napada.

Prednost kamiona je otpornost na napade improviziranim eksplozivnim napravama i autobombama, a ne treba zaboraviti ni dobru zaštitu posade i veliku paljbenu moć. Koncept se naslanja na iskustva iz doba Vijetnamskog rata kada su se američki logističari dosjetili i oklopili svoje kamione, kako bi imali bolju zaštitu konvoja, koji su dostavljali potrepštine, od napada snaga Viet Conga.

Novi je život staroj ideji udahnut zbog naraslih potreba američke vojske za vozilima koja mogu učinko-

Lawrence Livermore National Laboratory

vito pratiti logističke konvoje u Iraku. Izveden je kao oklopna jedinica koja se postavlja na stražnji dio pettonsog kamiona. Oklopljena je i kabina vozila, a u stražnjem oklopljenom dijelu su vojnici i njihovo oružje. Stražnji oklopni dio ima i male prozore od neprobojnog stakla kako bi vojnici mogli dobro motriti okolinu i preciznije ciljati tijekom paljbenog djelovanja.

Primarna zadaća *gun trucka* je pratnja i zaštita konvoja, a zamišljen je kao dopuna vozilu koje se za

tu zadaću najviše rabi - oklopljenog Humveea. Kako je Humvee ipak lagano vozilo male nosivosti ni njegova oklopna zaštita nije osobito velika. Činjenica je kako pettonski kamion ipak može primiti mnogo više oklopa, pa time nudi mnogo veću zaštitu posadi i veću otpornost u borbenim djelovanjima. Zanimljivo je da je prototip *gun trucka* načinjen od neiskorištenih oklopnih ploča za proizvodnju Strykera i od odgovarajućeg metalnog otpada.

M. PETROVIĆ

Iraku isporučeni prvi Mi-17V-5

IRAČKO ratno zrakoplovstvo (IRZ) preuzelo je prvih osam, od deset naručениh, novih Mi-17V-5 transportnih helikoptera. Helikopteri su inače nabavljeni preko posrednika - poljske tvrtke Bumar, koja će također osigurati održavanje letjelica i obuku posada. Jedan od preuzetih helikoptera je i VIP inačica, Mi-171, čija će uloga biti prijevoz visokih časnika iz zapovjedništva IRZ-a. To

su, inače, prvi zrakoplovi koje je IRZ nabavio bez upletanja koalijskih snaga. Njih sedam je proizvedeno u postrojenjima Kazana, a jedan u tvornici Ulan Ude. Helikopteri su prvo prevezeni transportnim avionima An-124 u ZB Al Muthana u Iraku. Tako su ponovno sastavljeni, te su izvedeni probni letovi prije formalne primopredaje.

Ostala dva primjerka su planirana za isporuku za nekoliko tjedana, nakon što se na njima obave dodatni poslovi u Rusiji. Iako su helikopteri predani u ZB Al Muthana, predviđeno je da se Mi-17 naknadno premjeste u ZB Al Tajji, gdje će se pridružiti već postojećoj eskadrili helikoptera IRZ-a. Prijašnji ugovor s Bumarom za nabavu 24 remontirana Mi-17V-1, proizvedena od 1974.

do 1992. godine pokazao se kontroverznim, iako su trebali biti dovedeni na razinu „kao novi“ u petrogradskom remontnom zavodu SPARC na aerodromu Pulkovo u Rusiji, inspekcija IRZ-a nije bila zadovoljna, navodno zbog nekompletne dokumentacije. Rezultat svega, sada se čini izglednim, bit će da se potpiše ugovor za isporuku novih helikoptera. IRZ bi trebao nabaviti 24 Mi-17 do kraja iduće godine, no to uvelike ovisi o raspoloživim novčanim sredstvima. Raniji planovi nabave 20 helikoptera W-3 Sokol iz Poljske propali su jer PZL Swidnik nije mogao isporučiti traženi broj letjelica u zadanom roku. Ipak PZL Swidnik upravo završava proizvodnju dva helikoptera Sokol, namijenjena VIP zadaćama, koji bi trebao isporučiti sredinom godine.

B. BARTOLUCI

Umjetna inteligencija

BRITANSKA tvrtka BAE Systems pokrenula je suradnju s nekoliko britanskih sveučilišta kako bi razvili nove tehnologije koje bi pomogle robotima donositi odluke i izvršavati višestruke zadatke na način sličan ljudskom. Program će trajati pet godina, a vrijednost se procjenjuje na 1,9 milijuna funti. Naziv programa je REVERB, odnosno Reverse Engineering the Vertebrate Brain, a cilj mu je unaprijediti razumijevanje specijaliziranih moždanih procesa obrade senzornih informacija te donošenje odluka na temelju njih. Cilj je odgovoriti na pitanje: kako unaprijediti interakciju robota s okolinom u kojoj se nalazi?

Istraživanja će kombinirati nove spoznaje o životinjskom mozgu i njegovom vizualnom sustavu s najnovijim dostignućima na području

robotike i mikroelektronike. Nastojat će se iskoristiti nove spoznaje o tome kako životinje obrađuju vizualne informacije u kompleksnom dinamičnom okolišu. Te će se informacije uporabiti za modeliranje relevantnih procesa u mozgu, koji bi se zatim uporabili u programiranju autonomnih robota. Taj bi pristup, nadaju se istraživači, dao robotu mogućnost donošenja odluka koje bi u načelu bile kao i one koje donose životinje.

Tako bi robot mogao uočiti i fleksibilno odgovoriti na iznenadne promjene u okolini, donijeti trenutačnu odluku i provesti odgovarajuću akciju. Nemoguće je unaprijediti programiranje robota tako da se uspješno nosi sa svakom mogućom situacijom u kojoj se nađe. Zato robot mora kombinirati ili integrirati sve

BAE Systems

mogućće akcije i ponašanje, kako bi najbolje odgovorio na trenutačnu situaciju te učio iz dosadašnjih uspjeha i pogrešaka.

Razvoj REVERB-a do operativne učinkovitosti rezultirao bi razvojem novih robotiziranih sustava s nizom primjena, od razminiranja, izviđanja, nadzora pa do borbenog djelovanja.

M. PETROVIĆ

Novi neuspjeh za projekt Horizon

PREMA izvještajima Naval Spyglassa prva fregata klase Horizon, FS Forbin, pretrpjela je novi udarac od francuske Agencije za vojnu nabavu (Delegation Generale pour l'Armement - DGA), viješću kako će primopredaja broda kasniti i do dvije godine.

Kako je planirano, primopredaja prve francuske fregate FS Forbin trebala se održati krajem 2006., no problemi koji su se pojavili prilikom ugradnje sustava upravljanja paljbom i protuzračnog raketnog sustava (Principal Anti Air Missile System - PAAMS) pomaknuli su sve ro-

kove za barem godinu dana. Stajališta nekih članova Agencije mnogo su pesimističnija te vjeruju da do primopredaje fregate neće doći prije 2008.

Prije samo nekoliko mjeseci Francuska je smanjila broj naručeni fregata klase Horizon na samo dva broda. Voditelj programa u Agenciji za vojnu nabavu Reynald Rasset izjavio je kako su fregate klase Hori-

zon najkompleksniji borbeni brodovi ikada projektirani i izgrađeni u Europi te je potrebna dvostruka provjera svih elemenata kako u Francuskoj, tako i u Italiji.

U međuvremenu se provode ispitivanja višenamjenskog radara AMS

EMPAR, a uskoro će početi pokusne plovidbe talijanskog razarača Carabinieri. Nasuprot tome, objavljena su izvješća kako postoje proizvodni problemi s višenamjenskim radarom Sampson, tvrtke BAE System's, namijenjenim razaračima Type 45 'D' koji su britanska inačica Horizon fregata. Posljedica toga, dvanaestomjesečno kašnjenje s ispitivanjima britanskih PAAMS-a koja će se održati u jesen ove godine.

Zbog integracijskih problema koji su se pojavili na fregati FS Forbin, primopredaja sestrinskog broda FS Chevalier Paul očekuje se krajem 2009. i početkom 2010. godine. Sve to tjera tvrtku DCN na ponovno pregovaranje s Agencijom za vojnu nabavu, kako bi izbjegla plaćanje zbog kašnjenja. Ovo dvogodišnje kašnjenje odražava se i na francusku ratnu mornaricu koja će morati zadržati razarače klase Cassard u službi do 2014. kada se očekuje modernizacija nosača zrakoplova FS Charles de Gaulle.

M. PTIĆ GRŽELJ

Zaplovio Roman - autonomno podvodno plovilo

JUŽNOAFRIČKI Institut pomorskih tehnologija (Institute of Maritime Technology) u Simon's Townu izveo je prijašnjih mjeseci niz ispitivanja na svom novom autonomnom podvodnom plovilu nazvanom Roman.

Projekt podvodnog vozila Roman-DS-1 razvila je Uprava za vojno istraživanje i razvoj (Defence Research and Development Board - DRDB) nakon odobrenja sredstava u ožujku 2004. Prva ispitivanja protuminske sustava i sustava upravljanja provedena su u rujnu iste godine, nakon čega je uslijedilo više od 35 uspješnih ispitivanja i testiranja.

Glavne su značajke autonomnog podvodnog plovila Roman-DS-1 duljina četiri metra, širina preko svega 1,5 metar, te visina 0,6 metara. Istisnina vozila je varijabilna, te ovisi o teretu kojeg nosi za određene zadatke, a najveća dubina zarona iznosi do 100 metara. Trup podvodnog vo-

zila je modularnog dizajna čime je omogućeno lakše održavanje te buduće modifikacije, dok je struktura trupa izgrađena od lakih materijala pri čemu je za kostur trupa uporabljen nemagnetni nehrđajući čelik, PVS spojni elementi i lako skidajući paneli od staklom ojačanog poliestera. Elektronički sustav i sav teret smješteni su u vodonepropusne kutijaste elemente ugrađene u trup vozila. Institut pomorskih tehnologija upotrebljavat će Roman-DS-1 plovilo kao potporu različitim istraživanjima u području tehnologija namijenjenih protuminskoj borbi, izviđanju i nadzoru, podvodnom motrenju te sigurnosti luka. Platforma vozila također će se rabiti u svrhe procjene i ispitivanja komercijalnih senzora kao moguće inačice namijenjene razvoju lokalne industrije. Predviđena oprema, koju će u toj inačici nositi, uključuje različite vrste sonara, npr. sonar za

izbjegavanje zapreka, 3D sonar, videoopremu namijenjenu pretraživanju te niz drugih instrumenata karakterističnih za podvodni okoliš. Početak ovih ispitivanja autonomnog podvodnog vozila očekuje se u bliskoj budućnosti. Projekt autonomnog podvodnog plovila Roman-DS-1 nastao je na platformi komercijalnog podvodnog plovila ispitivanog 2002. u suradnji s ratnom mornaricom Južnoafričke Republike i tvrtkom De Beers Marine, koja se bavi podvodnim iskopavanjima dijamanata. Tada su ispitivanja uključila autonoman nadzor plovinih putova i luka.

M. PTIĆ GRŽELJ

VELIKA Britanija je dala ultimatum američkom Senatu da ukoliko ne dobije pristup računalnim kodovima zrakoplova odustaje od cijelog projekta. To je bila kap koja je pretila čašu, jer je prije toga Senat jednostrano prekinuo financiranje razvoja alternativnog motora za JSF. Neke studije su pokazivale da nije financijski isplativo razvijati dva motora, jer se uštede kreću u okvirima 15-20%, i to nakon 2025. godine. Kako je motor Pratt & Whitney

Prva veća neslaganja partnera oko JSF-a

F-135 derivat motora F-119 sa F-22A, rabi se isti proizvodni proces, te je dosad skupio 5000 radnih sati na testovima, odlučeno je da on ostane jedina pogonska skupina novog lovca. Za Britance je problem u tome što je drugi motor F-136, kojeg u 40% udjelu razvija Rolls-Royce u suradnji s General Electricom. Računica je jasna: planira se proizvodnja 5000 zrakoplova tijekom proizvodnog procesa, uz prosječno 2,5 proizvedena motora po zrakoplovu, uz cijenu od osam milijuna američkih dolara po motoru, tako se dolazi do cifre od najmanje 12 milijardi koji bi trebali ići britanskom proizvođaču. Trenutačno Britanci, u slučaju prekida programa, razmišljaju o alternativnim rješenjima koja uključuju čak i razvoj mornaričke inačice Eurofighter Typhoona. Druge partnere problem ukidanja razvoja F-136 nije previše pogodio, jer je njima bitnije da se zrakoplov uvede u operativnu uporabu što prije i

time se uz ostalo izbjegnju veći re-balansi proračuna. No, problem nemogućnosti pristupa računalnim kodovima zrakoplova je, razumljivo, svima velika prepreka u pristupu idućoj fazi razvoja JSF-a. Tako dužnosnici australskog ministarstva obrane ističu činjenicu da bez pristupa kodovima i vitalnim informacijama neće moći provesti integraciju senzora i oružja, a samim time će učinkovitost JSF-a, koje će im isporučiti, biti manja od onih američkih. Inače, neodavanje računalnih kodova je praksa vlade SAD-a. Naime, zadnji slučaj je bio prilikom isporuke F-16E/F Ujedinjenim Arapskim Emiratima. Tada su zrakoplovi bili predani samo sa *need to know* računalnim programima, te je za svaku nadogradnju ili integraciju novih sustava na zrakoplov trebalo odobrenje američkog Senata, što je ipak previše u slučaju JSF-a, jer se tu radi o partnerskom programu.

B. BARTOLUCI

Kako funkcionira NATO

Vrlo se često u javnosti i u medijima načela funkcioniranja NATO-a nekorektno tumače. Treba znati da NATO nije nadnacionalna organizacija poput UN-a ili OESS-a. NATO je politička organizacija samostalnih demokratskih nacija s jezgrom vojnih sposobnosti sadržanoj u NATO-ovoj zapovjednoj strukturi

Priredio Dražen JONJIĆ

Najviše i najvažnije tijelo odlučivanja u Sjevernoatlantskom savezu je Sjevernoatlantsko vijeće (NAC). Ono je prije svega politički forum u kojemu su jednako-pravno zastupljene sve države članice. Sjevernoatlantsko vijeće je ovlašteno tumačiti Sjevernoatlantski sporazum.

Specifičnost toga tijela je djelovanje na trima razinama: na razini veleposlanika-stalnih predstavnika država, koji se sastaju tjedno; na razini ministara vanjskih poslova i ministara obrane, koji se sastaju dvaput godišnje; te na razini predsjednika država ili vlada koji se sas-

taju jednom u dvije ili tri godine. Odluke Sjevernoatlantskog vijeća su punovažne bez obzira na razinu u Vijeću koja ih je donijela. Svaka država ima pravo zahtijevati sastanak Savjeta. Najvažnije pomoćno tijelo Savjeta je Odbor za obrambeno planiranje, koji se sastaje na veleposlaničkoj ili ministarskoj razini. Sjevernoatlantskom vijeću i Odboru podređena su brojna radna tijela, uključujući i ona koja usmjeravaju rad Partnerstva za mir, u čijem radu sudjeluju i partnerske zemlje.

Političke i političko-vojne odluke zahtijevaju konzultacije i konsenzus. NATO-ovo sjedište u Bruxellesu

su moglo bi se najbolje opisati kao mjesto gdje saveznice mogu raspraviti i konačno odlučivati o zajedničkim sigurnosnim pitanjima. Ne postoji sustav glasovanja, već su odluke NATO tijela jednoglasne. Prethode im intenzivni pregovori. Razlozi za takvo načelo djelovanja, bez obzira na česte prigovore na njegovu kompliciranost i sporost, apsolutno su poštovanje suvereniteta i neovisnosti svake članice, pa jednoglasne odluke obvezuju na provedbu. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Druga padobranska regimenta francuske Legije stranaca

Od vatrenog krštenja prije 175 godina u Alžiru pa do njihovih posljednjih zadataka na Balkanu i Bliskom istoku, Legionare je vodio njihov moto: čast i odanost.

Opis današnje Legije stranaca nemoguće je razumjeti bez barem djelomičnog upoznavanja s njihovom prošlošću. Formirana potpuno od dobrovoljaca (plaćenici su u Legiju ušli kasnije) podrijetlom iz cijele Europe, Legija stranaca nastala je dekretom bivšeg Napoleonovog maršala Solta 9. ožujka 1831. godine, za vrijeme kralja Luja Filipa. Novostvorena postrojba - Legija stranaca, bila je sastavljena od 7 pješačkih bojni od kojih je svaka bila sastavljena od vojnika iste nacionalnosti: 1., 2. i 3. bojna bile su

sastavljene od Švicaraca i Prusa, 4. su činili Španjolci, 5. je bila sastavljena od Talijana, 6. od Belgijanaca i Nizozemaca i na koncu 7. od Poljaka. Po dekretu, legionari su se smjeli boriti samo izvan europskih teritorija, pa su tako bili poslani na svoju prvu vojnu zadaću u Alžir, pod zapovjedništvom švicarskog pukovnika Stoffela, protiv alžirskih berberskih plemena.

Zbrka s jezikom i oskudni vojni duh prvih legionara stvorili su neke probleme koji su bili riješeni uvođenjem željezne discipline koja je bila gotovo nehumana.

U travnju 1832. godine Legija je imala svoje vatreno krštenje u selu Maison Carree u blizini grada Alžira i odmah se okrvarila. Stvorena za borbu u ime slobode, Legija je pos-

lana u osvajački rat i borbu koja se vodila s neopisivom krvoločnošću. Akcija u Maison Carreeu završila je predajom prve ratne zastave koju je francuski kralj predao novom zapovjedniku Legije, pukovniku Combeu. U tom razdoblju otpor Arapa dobio je na žestini, i oni su pod vodstvom Abd-el-Kadera, emira od Mascare, započinjali nove bitke kao što je bila ona ispred mediteranske luke Oran. Poražen od Španjolaca iz 4. bojne Legije, emir se morao povući i preći u gerilu. Sukobi i vatrene čarke nastavili su se, izmjenjivale su se bitke, kao što su bile one za osvajanje Arzewa, Kolea i Mostaganema. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnici.hr

Predstaviti Legiju stranaca nije ni malo jednostavno. Postrojba nastala radi podupiranja ekspanzije francuskih kolonijalnih interesa ima dugačku i burnu prošlost, zaogrnutu plaštom mita. Da bi se razumjela njezina sadašnjost, potrebno se bar za kratko vratiti i upoznati njezinu prošlost

Pripremio
Igor SPICIJARIĆ

Sikorsky S-92 (njegova vojna inačica H-92), malo je kome poznat, budući da je konceptijski to potpuno nova letjelica, a ponajviše ga znamo kao glavnog suparnika EH-101 od kojeg je i izgubio u borbi za predsjednički helikopter SAD-a

Zoran KESER

H-92 SUPERHAWK

Transportni helikopteri američke proizvodnje sve su manje zastupljeni u transportnom i putničkom dijelu zrakoplovstva gdje su ih pretekli europski suparnici. Razlog tome nije u lošoj kvaliteti američkih helikoptera ili pak previsokoj cijeni, već u tome da su to helikopteri konceptijski stari u prosjeku i više od 20 godina. Helikopteri poput CH-53, H-60 Black Hawk ili pak CH-47 i dalje se uvode u naoružanje kao nove letjelice koje nude izvrsne mogućnosti, ali sve su to helikopteri koji su poboljšane inačice starih konceptija. Glavni nedostaci tih helikoptera su veliki troškovi održavanja zbog primjene stare tehnologije, lošijih letnih mogućnosti od neke nove konceptije helikoptera te neprilagođenost tih helikoptera uvjetima bojišta koji se uvelike razlikuju od onih prije 20 ili 30 godina.

Iako oružane snage SAD-a godišnje odvajaju za vojsku kao sve države svijeta zajedno, ipak ni oni ne mogu tako lako podnijeti troškove razvoja i uvođenja konceptijski pot-

puno novog helikoptera u naoružanje. Razvoj novog helikoptera koji će svojom tehnološkom superiornošću isplatiti razvojna ulaganja veliki je zalogaj i za najbogatije zemlje, a uvođenje takvog helikoptera u velikom broju u naoružanje, uz pripadajuću infrastrukturu, preobuku ljudi, prilagođavanje postojeće opreme novom helikopteru, itd., još je veći izdatak. Ako se uzme u obzir da nabava helikoptera samo u američkoj vojsci često dostiže brojku i od tisuću primjeraka, ne treba mnogo objašnjavati koliki je to financijski teret. Zato npr. vojni helikopteri SAD-a (dakako i avioni), kako bi se prilagodili sverastućim zahtjevima, prolaze programe modernizacije koji u velikoj mjeri nadomještaju praznine koje bi trebao ispuniti konceptijski novi helikopter. Ipak i modernizacija ima svoju razinu do koje može održavati letjelicu u eksploatacijski zadovoljavajućim granicama, jer je izvan toga omjer uloženo/dobiveno sve manji. Jedno od rješenja koja su aktualna u razvoju vojnih transportnih helikoptera pos-

ljednje generacije jest i paralelni razvoj njihovih civilnih inačica. Razlozi tome dakako leže u činjenici da se na taj način proširuje tržište uz minimalne razvojne troškove obiju inačica, jer i novi vojni helikopteri danas moraju ispunjavati civilne zakone kako bi mogli djelovati bez ograničenja. Primjer tome su čak i Rusi, koji su npr. tijekom razvoja najnovijeg helikoptera Ka-60/62 Kasatka (HV br. 81) uvažavali civilne međunarodne zrakoplovne standarde, kako bi taj helikopter bio konkurentan u cijelome svijetu. Tvrtka Sikorsky ozbiljno je pristupila ispunjenju takvih normi. Potvrda tome je i podatak da je S-92 prvi helikopter u svijetu koji je dobio certifikat EASA/JAR (European Aviation Safety Agency/Joint Aviation Authorities) po najnovijim i najrigoroznijim standardima, a FAA ga je 2002. godine proglasio najsigurnijim helikopterom na svijetu. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Razvoj mlaznih aviona 1937.-1950.

Mikojan/Gurevič MiG-15 (Fagot)

Pojava MiG-a 15 nad korejskom bojišnicom bilo je veliko iznenađenje za Zapad, na rubu šoka

Domagoj MIČIĆ

Nakon velikog uspjeha koji su Mikojan i Gurevič ostvarili svojim lovcem MiG-9 (vidi Hrvatski vojnik broj 42-43), odlučili su otići korak dalje i napraviti najbolji lovački avion na svijetu. I dok se MiG-9 uglavnom oslanjao na tehnologiju koju su sovjetski stručnjaci donijeli iz okupirane Njemačke, novi je lovac trebao otići korak dalje. To je značilo najbolju kombinaciju njemačkih aerodinamičnih otkrića i najnaprednije britanske tehnologije izrade turbomlaznih motora.

Iako su njemački motori s aksijalnim kompresorima bili koncepcijski napredniji, sredinom četrdesetih godina prošlog stoljeća još uvijek nisu postojali dovoljno kvalitetni materijali neophodni za njihovu proizvodnju. S druge strane La Manchea britanski su stručnjaci

razvijali jednostavnije turbomlazne motore sa centrifugalnim kompresorima. Iako će s vremenom "aksijalni" motori potisnuti "centrifugalne", sredinom četrdesetih godina prošlog stoljeća činilo se da su potonji sigurnije rješenje.

Tako su 1946. sovjetski ministar zrakoplovstva Mikhail Krunichev i poznati projektant Aleksander Jakovljevič predložili Staljinu da Sovjetski Savez kupi napredne britanske motore. Navodno je Staljinov odgovor bio: "Koja će nam budala prodati tu tajnu?!" Unatoč skepsi, Staljin je odobrio da u Veliku Britaniju otpuše izaslanstvo na čelu s Artemom Mikojanom i stručnjakom za motore Vladimirom Klimovom. Kako se tek Staljin iznenadio kad je čuo da su Britanci spremni prodati svoje motore Sovjetima. Iako je od tada prošlo točno šezdeset godina,

ta je prodaja i danas česta tema u političkim i vojnim krugovima Europe i Sjedinjenih Država. Kako je prodaju odobrio laburistički premijer Clement Atlee, ona će još desetljećima utjecati i na političke odnose unutar Velike Britanije.

U svakom slučaju izaslanstvo poslano u Veliku Britaniju vratilo se s licencama i potpunom tehničkom dokumentacijom za proizvodnju motora Rolls Royce Nene I, Nene II i nešto manjeg motora Derwent 5, svi sa centrifugalnim kompresorima. Motori su u Sovjetskom Savezu dobili oznake RD-45, RD-45F i RD-500. Iako su se prvi motori pokazali nepouzdanima, to je riješeno poboljšanjem proizvodnih postupaka i uporabom kvalitetnijih materijala. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

I. svjetski rat (II.dio)

U Galiciji i Poljskoj

Rusi su napali s boka i postupno sve austrougarske postrojbe primorali na nužnu obranu. Conradov ratni plan, koji je bio tako uvjerljiv u teoriji, u praksi se malo po malo pretvarao u posvemašnji poraz...

Jurica MILETIĆ

Nakon bitaka kod Cera i Šapca, u prvoj godini I. svj. rata mnoge su hrvatske postrojbe sudjelovale i u brojnim bitkama u Galiciji i Poljskoj. Neke su od njih bile raštrkane i kao posebne bojne i pukovnije pridodane raznim vojnim zborovima monarhije, a neke su bile jednostavno iz Srbije prebačene na sjever. Ponajviše su to bile postrojbe iz Bosne i Hercegovine, ali i karlovačka 96. pukovnija, srijemska pukovnija br. 70 koja je u sklopu Temišvarškoga VII. vojnog zbora na sjever bila prebačena nekoliko mjeseci prije i bosanska pješaka pukovnija 3. BH koja je na sjever prebačena nakon bitke kod Šapca. Početkom veljače sljedeće godine na istim će se ratištima naći i jezgra hrvatskih postrojbi - XIII. vojni zbor. Osim njega, na sjeveru su se

Florijan Vončina - djed autora ovih redaka u domobranskoj odori

borile i brojne druge hrvatske čete, uključujući i 7. pješacku diviziju. Prazninu kod Stanislava i oko Lavo-

va pokušalo se popuniti divizijama koje su se našle pod zapovjedništvom generala Koevessa; jugoistočno od Przemysla bila je 3. vojska generala Brudermanna, sjeveroistočno 4. vojska generala Auffenberga, a do nje, pa sve do ruske granice, 1. vojska generala Dankla koji je dugo godina bio zapovjednik divizije u Zagrebu. Desni je bok bio slab, u pomoć je hitao šleski landwehrski zbor pod njemačkim generalom von Woyrschom, a nasuprot, od Lublina do Rovna bilo je čak pet ruskih vojski pod zapovjedništvom generala Ivanova - vrhovnog zapovjednika ruske jugozapadne fronte.

General pukovnik Moltke nije mogao udovoljiti zahtjevu generala Conrada i zadati protivniku jači udarac, ali se Conrad, uzdajući se u spretnost i vještinu svojih ljudi, ipak

Jedna ratna priča

Bitka kod Lavova bila je jedna od najtežih i najkrvavijih. Austrougarska vojska trpjela je sve veće poraze, poduzete su operacije završavale neuspjesima, a uzmaci su bili neizbježni. U bitci kod Lavova u činu natporučnika 3. bosansko-hercegovačke pješačke pukovnije sudjelovao je i budući general Petar Blašković, autor knjige "S Bošnjacima u svjetskom ratu". Opisujući boj kod Lavova, Blašković u njoj doslovce kaže:

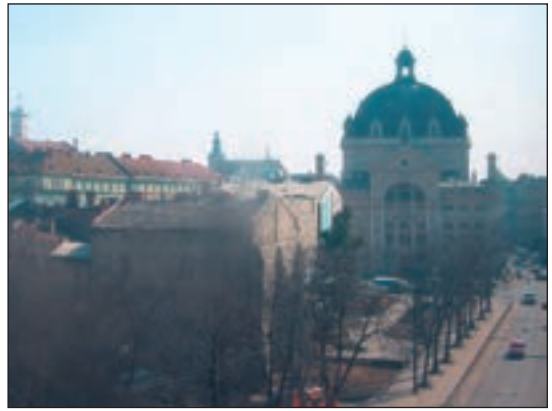
"Kada je 2. austrougarska vojska stigla na sjeverno bojište, ona je na brzinu ubacivana u borbu. Ali, odluka je već bila pala. Glavna bitka kod Lavova trajala je od 9. IX. do 14. X. Treća BH je bila u sklopu 31. budimpeštanske divizije IV. zbora kojeg je zapovjednik bio general konjaništva Terstyansky, a zapovjednik vojske bio je general konjaništva Bohm-Ermolli. Odmah uvodno moram reći da je ta bitka bila konačno izgubljena, ali smo mi prošli razmjerno sretno. Naša se pukovnija, naime, nije vratila potučena, nego je na mjestu naše borbe odlučno pobijedila. Uzmicali su drugi, sjeverno i južno od nas, dok smo mi napredovali još tri dana, ia-

ko je sve već bilo izgubljeno. Još prije zore 8. rujna alarmirani smo u selu Piniani uz Wielkie Bloto i stavljeni u pokret na Rutki, Podhajczyki, Chlopy, (Komarno), Brzeziec sve do dvorca Lukacz. U punoj ratnoj opremi bio je to vrlo naporan marš od preko 42 kilometra. Kanonada nam se naglo približavala. Dvapat su preko nas letjeli zrakoplovi. Ni s Zeissovim dalekozorom nisam mogao raspoznati jesu li bili naši, ili ruski, no vojnici su otvorili vatru na njih: pravo im budi... Noćili smo na majuru imanja Lukacz kratko i slabo. Bilo je uglavnom dosta čiste slame. Kod ustajanja imao je svaki od nas od pukovnika do posljednjeg vojnika osjećaj da toga dana ulazimo u veliku bitku. Cijelu je noć trajala kanonada.. Na obzorju smo vidjeli rumenilo upaljenih sela i čuli smo viku razjarenih ratnika koji su se borili u obližnjem mjestu sjeveroistočno od našega prebivališta, te njihovo žestoko pucanje. Povicima i udarcima dopirali su cijele noći do naših ušiju. Sjevernije od nas, kod sela Rumno, bjesnila je još bitka, a i s jugoistoka od Nikolajova, gdje su se borili Karlovčani, tutnjila je žestoka kanonada".

odlučio na ofenzivu: general Dankl je u bitci kod Krasnika potukao 4. rusku vojsku, a nakon toga, u trodnevnom borbama i rusku 5. vojsku. Treća vojska generala Brudermanna nije bila te sreće: naišavši na mnogo jačeg neprijatelja, nakon teških borbi morala se potkraj kolovoza 1915. povući prema Lavovu.

Napad lijevog krila austrougarske vojske između Lublina i Holma bio je zapeo. Naime, i 4. i 1. vojska napadaje su poduzimale neovisno jedna o drugoj i međusobno su se dosta razdvojile. O nekim sinkroniziranim akcijama nije bilo ni govora. General Conrad nastojao je jednom smjelom akcijom popraviti nastalo stanje, pa je 1. vojska zajedno s vojnicima generala Kummera i njemačkim Landwehr zborom željela vezati neprijatelja na sjeveru, dok su 3. vojska i dijelovi 2. vojske, koji su u međuvremenu već pristigli na sjever, trebali odbiti sve ruske napa-

Lavov - grad u Ukrajini
Tmurno ozračje i oronula pročelja kuća nekadašnjeg sovjetskoga Lavova ponegdje su još vidljivi. Nema više javne prodaje kvasa u pivskim bocama, a nestali su i metalni lončići iz kojeg su to nimalo ukusno piće svi hrpimice pili. Ne vuku više za rukav tamni i garavi domoroci poluglasno izgovarajući rječcu change, bolje rečeno čendž, ne bi li vas namamili u kakvu vežu i umjesto rubalja u ruke uvalili snop novinskoga papira, a potom nestali bez traga, ali to ne znači da je Lavov bitno izmijenio svoj image. Što se tragova velikih bitaka tiče i oni su još vidljivi - na obližnjem groblju, u sovjetsko vrijeme nezaobilaznom dijelu programa svakog gradskog turističkog vodiča.

de u okolini Lavova. Jezgra vojske generala von Auffenberga u središtu trebala je dodatno napadati već poražene Ruse. Prije negoli

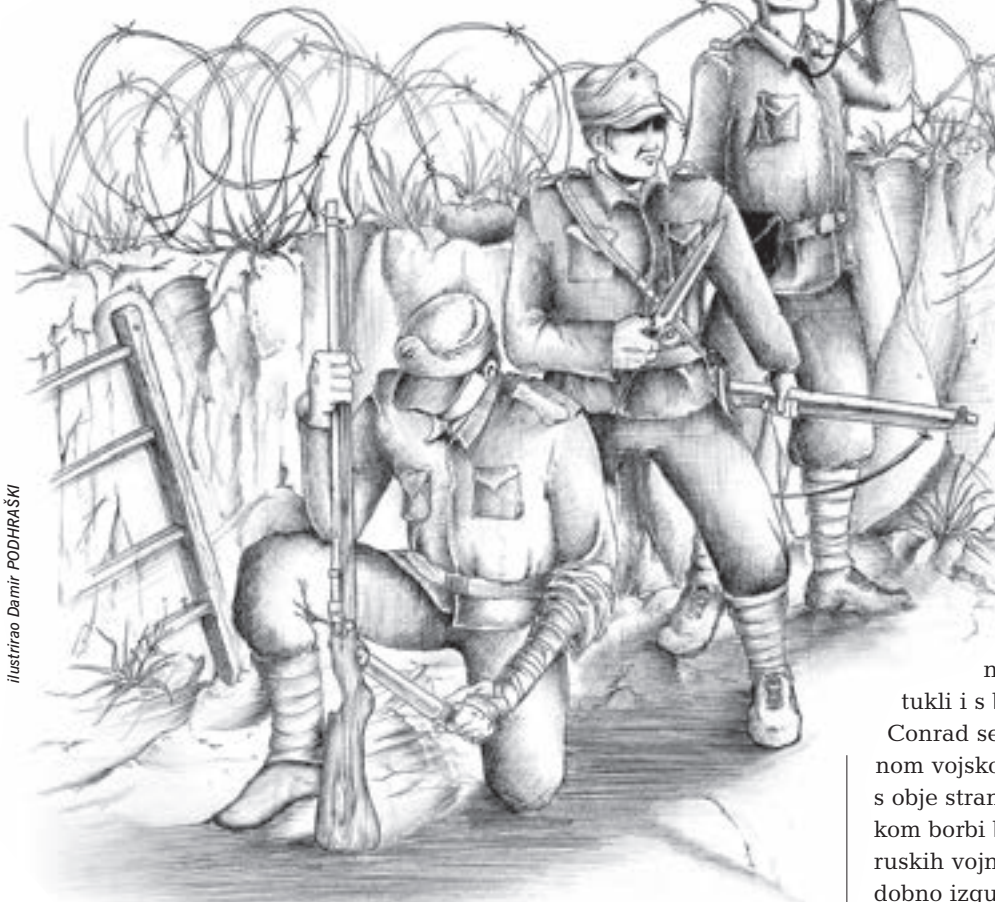
je u tome uspjela, Rusi su je napali s boka i postupno sve austrougarske postrojbe primorali na nužnu obranu. Conradov ratni plan, koji je bio tako uvjerljiv u teoriji, u

praksi se malo po malo pretvarao u posve mašnji poraz.

Na lijevom krilu njemački se Landwehrski zbor nakon neprekidnog marširanja u dužini od 400 kilometara u početku uspješno nosio u borbi s ruskom gardom i grenadirima, ali poraz koji je bio na vidiku nikako nije mogao pretvoriti u pobjedu.

Morali su se početi povlačiti zajedno s drugim postrojbama austrougarske vojske. Povlačiti se morala i 2. vojska na desnom krilu, koju su Rusi tukli i s boka i s leđa.

General Conrad se 11. rujna sa cjelokupnom vojskom morao povući iz Saba, s obje strane utvrde Przemysl. Tijekom borbi bilo je zarobljeno 40 000 ruskih vojnika. Ruska je vojska istodobno izgubila tristotinjak topova, a gubici na austrougarskoj strani bili su mnogo veći. ■

ilustrirao Damir PODHRAŠKI

Mnoge su hrvatske postrojbe sudjelovale i u brojnim bitkama u Galiciji i Poljskoj

Mirko Bilandžić: "Sjeverna Irska između rata i mira", Golden marketing - Tehnička knjiga, Zagreb, 2005.

Sjevernoirski sukob zasigurno je jedan od najbrutalnijih, najkrvavijih i najdugotrajnijih sukoba u suvremenoj Europi. Njegovu brutalnost dokazuje broj žrtava (3500 poginulih i 47 000 ranjenih) u posljednjih 35 godina. Ovo djelo je studija sukoba u Sjevernoj Irskoj i povijesti irskoga pitanja. Autor analizira jedan od najdugotrajnijih sukoba u suvremenoj Europi, njegovu etničku, religijsku, građansku i međunarodnu dimenziju. Uz pozadinu, početak i karakteristike sjevernoirskog sukoba autor predstavlja i analizira političke i oružane organizacije u Sjevernoj Irskoj, te instrumente vlade Ujedinjenog Kraljevstva u rješavanju sukoba. Englesko osvajanje neovisne Irske 1171. temeljno je ishodište svih kasnijih događaja, a višestoljetna britanska politička i ekonomska dominacija nad Irskom uzrokovala je kasniju eskalaciju irskog problema. U prvih nekoliko stoljeća Irska je ostala zasebna država koja je s Engleskom dijelila zajedničkog vladara, ali je 1800. u engleskom parlamentu izglasan Zakon o ujedinjenju (*Act of Union*) i stvorena je unija. Većina irskog naroda nikada nije prihvatila ujedinjenje koje je smatrala vjerskom represijom, gospodarskom eksploatacijom, kulturnom nadmoći i stranom vladajućom silom. Današnji sukob ima dvije dimenzije, a to su duboka podjela između katoličke i protestantske zajednice u Sjevernoj Irskoj, te žestoki "rat" između britanske vlade i PIRA-e (Privremena irska republikanska armija - *Provisional Irish Republican Army*). Za sve koji žele detaljno upoznati povijesne i suvremene okolnosti toga sukoba, ova jedinstvena knjiga na našem publicističkom obzoru pravi je odabir.

Mirela MENGES

15. svibnja 1956. - 15. svibnja 2006. Pola vijeka Hrvatske televizije

Na samu tridesetu godišnjicu Zagrebačkog radija, 15. svibnja 1956., putem odašiljača na Sljemenu prenesena je prva slika na tridesetak posuđenih televizora razmještenih po izlozima na zagrebačkim trgovima. Uskoro je, 3. rujna iste godine, ostvaren i prvi prijenos - svečano otvaranje Zagrebačkog velesajma, da bi nešto kasnije počelo svakodnevno emitiranje eksperimentalnog programa. Potkraj te godine u Hrvatskoj je registrirano 300 televizora, pred nekima od njih program je pratilo i po stotinjak ljudi. No, današnjem televizijskom gledatelju gotovo je nepoznata činjenica da je u Zagrebu prvi televizijski program emitiran još prije II. svj. rata, u ljeto 1939. Dakle, samo 13 godina nakon osnivanja Radija, Zagreb je doživio i svoje televizijsko krštenje. Na izložbenom prostoru Zagrebačkog zbora, na Savskoj cesti, godine 1939. nizozemski je inženjer Erik de Fris izveo prvi televizijski prijenos u posebno izgrađenim vagonima. Zanimljivo je da su i na početku stalnog rada Televizije Zagreb umjetnici na svojim ledima iznijeli velik dio programa. Snimljena su ili emitirana uživo mnoga glazbena i dramska djela, a do danas je Televizija Zagreb, odnosno Hrvatska televizija, ostvarila tisuće i tisuće prijenosa kulturnih, sportskih, zabavnih i drugih programa. Hrvatska televizija danas ima sjedište na zagrebačkom Prisavlju, a u velikom kompleksu uz televizijsko središte smješteni su i svi radijski programi. Osim toga, HRT ima razgranatu mrežu svojih regionalnih središta i studija u cijeloj Hrvatskoj, te dopisnike iz velikih svjetskih sjedišta.

Leon RIZMAUL

FILMOTEKA

Grbavica (kino)

- bosansko-hercegovačka drama (95 min.)
- distributer: Blitz film & video
- redatelj: Jasmila Žbanić
- gl. glumci: Mirjana Karanović (Esma), Luna Mijović (Sara), Leon Lučev (Pelda)

Debitantski film mlade bosanskohercegovačke redateljice Jasmile Žbanić govori o životu Esme, žene koja s 12-ogodišnjom kćerkom Sarom živi u sarajevskoj četvrti Grbavica. Sara vjeruje da je njezin otac poginuli bošnjački ratni heroj, no njezina majka skriva pravu istinu - Esma je za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini bila žrtva silovanja i Sara je dijete nepoznatog srpskog vojnika. Kada Sara želi otići na školski izlet, Esma traži način kako da kćerki plati punu cijenu izleta, iako Sara kao dijete ratnog heroja ima pravo na popust. Stvari se počinju komplicirati... Nikada dosad hrvatska kinematografija nije zaslužila Zlatnog medvjeda - jednu od najprestižnijih filmskih nagrada. No, i taj je dan dočekan, i to za bosanski film u kojem je Hrvatska koproducent. *Grbavica* secira post-traumatske aspekte rata koji je podijelio Bosnu i Hercegovinu. Naoko tipična priča o silovanoj majci koja svojoj kćerki tajni identitet njezinog oca, ipak pobuđuje nelagodu u gledatelju. Izvrsna glumačka postava (fantastična Mirjana Karanović, solidan Leon Lučev i uvijek izvrsni Dejan Aćimović) dominira filmom. Iako se tako visoke nagrade uvijek preispituju, dojma smo da je film svog Medvjeda prije dobio zbog trenutačne političko-društvene situacije, nego zbog svoje kolosalnosti. Ipak, treba pohvaliti napore hrvatskog koproducenta Jadran-filma, koji se hrabro upustio u koprodukcijske projekte, ali time i uzeo dio pobjedničkog kolača. Čini se da je to trenutačna formula za međunarodni proboj ponovno probuđene hrvatske kinematografije.

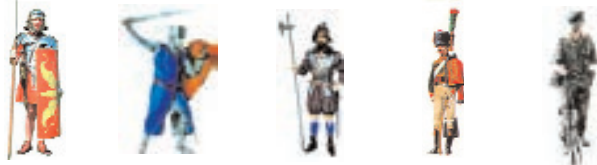
Leon RIZMAUL

DUHOVNOST

Loza na Izvoru

Posebnost suvremenog svijeta je trajna napetost u stvaranju suprotnosti. S jedne strane je ujedinjenje na globalnoj razini, a s druge, na osobnom planu kulminira individualizacija. Dotle da čovjek postaje svijet za sebe - s pravom donošenja svih životnih normi. No, snažno poticanje osobnih poriva, često samo tjelesnih, djeluje tako da se čovjek teško ugrađuje u potrebno zajedništvo, jer nema izgrađen osjećaj za društvenost. Istodobno, mediji sve više lansiraju floskule o nužnoj skrbi za "Majku Zemlju", za atmosferu i ugrožene životinje, a izostaje odgovor za zdrav socijalni osjećaj i solidarnost s drugima, osobito s bližnjima. Rezultat je apsurdan: samoživi egoist prezire nerođenog i rođenog (osobito starog) čovjeka, a emotivno je silno potresen npr. ozonskom rupom. Isus, kao model za izgradnju svoje zajednice, uzima sliku vinograda. On je trs, njegov Otac je vinogradar, a njegovi učenici su loze. Nerodnu lozu Vinogradar siječe, a plodnu čisti da još više roda donese. Iz prirode znamo da loza bez trsa ne može donijeti roda. I kršćanin bez Krista bio bi rijeka koja se odvojila od izvora. Zato On ističe: Bez mene ne možete učiniti ništa! Tu nam je po(r)uka da sve loze s Trsom čine cjelinu - duhovnu integraciju. To također znači da model tzv. "nove crkvenosti" - Krist da, Crkva ne! - vodi u izolaciju. Isus je ozbiljno upozorio da takvi otpadnu i usahnu, a pošlje ih kao suhe loze bace u vatru. Zato je presudno u svakom trenutku biti prožet snagom koju nam svojom riječju i svojim otajstvima nudi onaj koji je sebe nazvao izvorom Života.

Andelko KAČUNKO

PUKOVNIK

Čin pukovnika jedan je od najstarijih i postoji gotovo u svim vojskama svijeta. U vojsci staroga **Rima** osoba s takvim činom zapovijedala je *columnom* vojnika. Otuda i naziv colonel - zapravo iskrivljeni engleski izgovor španjolske riječi *coronel* (i u francuskom jeziku je *colonel*), nastao početkom **XIX.** stoljeća.

Svojevrsne pukovnike poznaje i **srednji vijek** - bili su to zapovjednici većeg broja ljudi - postrojbi koje će se protokom vremena definirati kao bojne, regimente ili pukovnije. U talijanskome jeziku takve vojne formacije su *colonne*, otuda i naziv colonel. Colonel je nekoć bila i osoba koja je od prethodnoga zapovjednika kupila pravo zapovijedati regimentom, odnosno pukovnijom. Njemu bi pak plaćala osoba voljna služiti kao njegov *lieutenant*, iz čega će proizići naziv potpukovnik kao *doslovni* prijevod izraza *lieutenant colonel*.

Pukovnik je jedan od najviših časničkih činova. U skladu s tim, oznake čina su stilizirane u stilu oznaka viših časnika. Napokon, naziv pukovnik pojavljuje se i kao dio jednog od najviših činova: general pukovnik hijerarhijski je nadređen i svim pukovnicima i svim njihovim pukovnijama.

Potkraj **XIX.** stoljeća pukovnik je postao profesionalni vojnički čin, a kako se diljem svijeta proširio upravo europski vojni utjecaj, pukovnički se čin javlja posvuda, iako pod različitim imenima. Razvojem komunističkih armija čak se i proširuje, odnosno razrađuje na nekoliko stupnjeva. U vojskama **engleskog** govornog područja to je *colonel*. **Nizozemcima** poznat kao *kolonel*, a **Španjalcima** kao *coronel*, **Česima** je to *plukovnik*, **Poljaci** *pulkownik*, **Rusima** i **Slovincima** *polkovnik*, **Ukrajincima** *polkovnyk*, a **Nijemcima** i **Austrijancima** *oberst*. Možda čudno zvuči, ali istog takvog pukovnika **sjeverni Korejci** nazivaju *sangchwa*, **Grci** *syntagmatarhis*, a **Južni Korejci** *taeryong*. Važna je činjenica da sve vojske - pripadnice **NATO-a** strogo razlikuju čin pukovnika od čina brigadira.

Jurica MILETIĆ

www.cskwam.mil.pl

Premda relativno rijetko nailazimo na internet stranice vojnih medicinskih ustanova, ipak, one koje postoje vrlo su dobre i sadržajne. Takav je slučaj i s **poljskim vojno-medicinskim institutom u Varšavi** čiji site obiluje stručnim sadržajem, najavama kongresa i konferencija s različitih medicinskih područja, ali i izvješćima s onih koja su već završila. *Home page* je na engleskom, pa nećete morati tražiti jezične linkove, no, istodobno, manji dio, ali za struku možda i najvažniji, (još) nije preveden s poljskog jezika. Naravno, fotogalerije nema, jer takva vrsta web siteda to ne treba imati, ali zato je relativno opširna arhiva pod linkom simpoziji i konferencije u kojoj će struka sigurno pronaći nešto za sebe. Pritom treba istaknuti kako su neki simpoziji obrađeni po svim temama, a postoje i linkovi prema predavačima i ustanovama koje su predstavljali. Ukratko, taj dio siteda je izvršno uređen i pripremljen. Na kraju, linkovi koje urednik siteda preporuča su na poljskom, no, kliknete li na njih nećete požaliti, jer su to mahom stranice koje imaju i englesku verziju sadržaja. Riječ je o 16 linkova prema srodnim institucijama u **Poljskoj** kakvih dobar dio postoji i u **Hrvatskoj**.

Ivan BELINEC

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Američki građanski rat trajao je:

- A od 1822. do 1834.
- B od 1861. do 1865.
- C od 1890. do 1893.

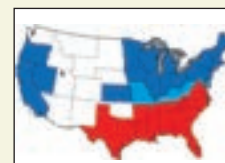

2. Predsjednik Konfederacije (saveza južnih država) bio je:

- A Thomas Jefferson
- B Benjamin Franklin
- C Jefferson Davis

3. Jedina vrsta proizvodnje u kojoj su južne države bile nadmoćne je proizvodnja:

- A gume
- B pamuka
- C čelika

4. Jedna od ovih lokacija bila je poprište bitke tijekom građanskog rata:

- A Gettysburg
- B Wounded Knee
- C Little Big Horn

5. Vrhovni zapovjednik sjevernjačke vojske bio je general:

- A George A. Custer
- B William C. Sherman
- C Ulysses S. Grant

Foto: 1b-2a-3b-4a-5c

NAGRADNA PITALICA

ČITAJ-IGRAJ-POBIJEDI

DOBITNICI GLAVNIH NAGRADA

Sedam dana
ljetovanja u Splitu
za dvije osobe
(Hotel Zagreb)

Marin PAUŠIĆ,
Ogulin

Sedam dana
ljetovanja u Puli
za dvije osobe
(Hotel Veli Jože)

Marta PITEŠA,
Split

Godišnja pretplata
na Hrvatski vojnik i
komplet DVD-a

Silvana JUROŠ,
Osijek

Poštovani čitatelji Hrvatskog vojnika!

Dan jubilarnog, petnaestog obilježavanja ustrojavanja oružanih snaga Republike Hrvatske za troje će naših čitatelja, nadamo se, biti dan kojeg će se rado sjećati i zbog jednog drugog razloga. Naime, uoči dvostruke zagrebačke proslave u Kranjčevićevoj i na Jarunu, načelnica MORH-ove Službe za odnose s javnošću i informiranje **Marijana Klanac** izvukla je kupone s imenima troje najsretnijih među čitateljima koji su bar jednom tijekom tri mjeseca i petnaest kola u našu redakciju poslali kupon s odgovorom na našu nagradnu pitalicu. Imena glavnih dobitnika smo, kao što vidite, objavili uz atraktivne nagrade koje im slijede. Zanimljivo je da su sva tri dobitnička kupona poslana u "neparnim" kolima. Kupon koji je Ogulincu Marinu Paušiću donio ljetovanje u Splitu objavljen je u sedmom kolu, drugonagrađena Splićanka Marta Piteša boravit će u Puli zahvaljujući kuponu prvog kola, a svoje DVD i pretplatu na Hrvatski vojnik Osječanka Silvana Juroš je "zaradila" točnim odgovorom na pitalicu devetog kola.

Naravno, kako smo i najavili, prije glavnog izvlačenja izvukli smo i dobitnike posljednjeg, **PETNAESTOG** tjednog kola. Nagrade su osvojili:

- 1.NAGRADA** - knjige *Vojna psihologija* - **Dražen BUKAL, Sračinec**
- 2.NAGRADA** - DVD *Zanimanje - Vojni pas* - **Nediljko PERKUŠIĆ, Ugljane**
- 3.NAGRADA** - uokvirena fotografija - **Branko KRANJČEC, Zagreb**

Nakon što smo našu prvu nagradnu pitalicu priveli kraju, možemo podvući crtu. Ugodno smo iznenađeni vašom reakcijom i odzivom, a posebno nas veseli što su kuponi stizali iz svih krajeva Hrvatske i da nas vrlo rado čitaju i pripadnice ljepšeg spola. Vjerojatno ćemo u budućnosti opet pokrenuti sličan projekt, jer smatramo da je to vrlo dobar način da se još više približimo svojim čitateljima.

Na samom kraju želimo zahvaliti svima koji su poslali makar jedan kupon i na taj način sudjelovali u igri, a svakako i čestitati onima koji su osvojili ukupno 45 tjednih i tri glavne nagrade.